

Figyelemre méltó!

Azon t. hölgyek és menyasszonyok, kiknek szándékuk volt Budapestre menni nagyobb vásárlások végett, *fölkértem ezennel*

MÖSSMER JÓZSEF

„A MENYASSZONYHOZ“

cimzett vászon- és fehérnemű-kereskedésében magukat előjegyezteni és pedig következő célből: Miután az utazás Budapestre százakra menő költséggel van összekötve, az ott létező igen ismert „A menyasszonyhoz“ címzett vászon- és fehérnemű cég azon tisztelt hölgyek és menyasszonyoknak, kik teljes bizalommal vannak az említett cég iránt, oly ajánlatot tesz: legyenek szivesek megírni, hogy mely időtájban és hová küldjék megbízott utazókat, hogy a legtekélyesebb vászon és asztalnemű-mintagyűjteménnyel és a legrendesebbben dolgozott kész fehérneműekkel ellátva becses megrendeléseiket átvegye; s részünkről a legpontosabb a figyelmesebb kiszolgálást ígérhetünk a t. vevőknek, a legjobb minőségű árukat jutányos áruk mellett.

Szíves tudósításukat leginkább azon okból van szerencsénk kikérni: mivel ez által lehetséges lesz az utazó segéd uti költségeit *lehető legcsökélyebbre* szabni és ugyanazon utirányban levő több állomást rendes sorban meglátogatni.

E cöből elegendő egy levelező lapon megírni

a lakhelyet, kívánt időt és a nevet,

melyre bővebb értesülés végett rögtön írunk a t. megkeresőknek.

Előjegyzések április 15-ig vétetnek fel.

Árjegyzékek, minták, méterátszámítási táblák bérmentve és ingyen küldetnek.

Hirdetmény.

A pesti hazai első takarékpénztár egyesület évi rendes közgyűlése

f. évi április 1-5-ö napján d. u. 3 órakor fog az intézet helyiségében megtartatni.

Tárgyai:

1. Igazgatói jelentés.
2. Az 1875. évi forgalom és mérleg közzététele.
3. A tiszta jövedelemről rendelkező.
4. Tíz igazgatónak, — és hat felügyelő bizottsági tagnak választása.
5. Választmányi előterjesztések és azok feletti határozat.

Mely közgyűlésre a t. részvényesek azon figyelemzettel hivatnak meg, hogy az alapszabályok 16. §-a értelmében szavazati jogát csak személyesen megjelenő oly részvényes gyakorolhatja, kiknek részvénye 1875 év utolsó napjáig nevére iratott s a közgyűlést megelőző nap déli 12 órájáig a társaság pénztáránál szelvényeivel együtt letételt. Kelt Budapestben a választmányok 1876. évi márczius 15-én tartott üléséből.

Magyar László, titkár. Hajós József, igazgató. 1776

(Utányomat nem díjazatik.)

Legszébb névnap ajándékul

Orlicz Rudolf mennyiségtanár úrnak, Berlin, Wilhelmstrasse 127, egy

játék-utatisát

kaptam. A legutóbbi prágai húzáson ily utatisással

egy 9000 frtos terno

nyerék. Bizonytalán igen szép ajándék, ha még hozzá vesszük, hogy annak folytán egyetlen leányom azonnal véglegényt kapott.

Temesvár. Bergmann T.

Különös figyelemre méltó!

A hírneves **SEB-TAPASZ**, dr. FORTI-féle, mely rendkívül győgyereje, elválasztó, érelő és fájalmat csillapító hatás által, leggyorsabb, legbiztosabb s győztes gyógyulást eszközöl különösen bajokban. Egy csomag ára 50 kr, nagyobb csomagé 1 frt használati utatisással együtt; postán küldve 20 krral több. Központi küldeményező raktár Pesten: **TÖRÖK JÓZSEF**, gyógyszerész úrnak, Király-utca 7. sz. Ezen kiadás hatáson ellegi ajánlat győgytaps kényelje Forti László. Lakás: Budán, Ráczváros, fő-utca 90. Vidéki raktárak az ismert gyógyszerészeknél.

A Franklin-Társulat

magyar irodalmi intézet kiadásában Budapestben (egyetem-utca 4. szám) megjelent és minden könyvtárnál kapható:

WAGNER LÁSZLÓ.

Gazdasági műszaki vegytan.

114 fametszettel. Füzve 4 forint o. é.

ROBEY ÉS TÁRSAI

gazdasági gépgyármokok és mérnökök

Budapest, üllői-út 1. szám,

ajánlják

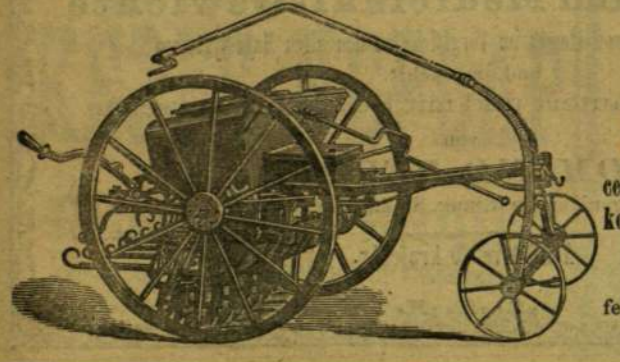
világhírű gőzgépeiket, cséplőgépeiket,

2 lovas sorvetőgépeiket,

centrifugal szivattyukat, arató- és kaszáló-gépeket, lögréhelyeket, konkolyválasztókat, szelélé- és szóró-restákat, és minden más, a gazdasági gépszakmába vágó eszközöket.

Elvállalnak minden gépjávitást, rétek öntözési és szárazra fektetési berendezéseket. 1715

Árjegyzékkel kívánatra ingyen szolgálnak.

A FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irodalmi intézet kiadásában Budapestben (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárnál kapható:

ÚJ KIS REGÉLŐ.

Elbeszélések az ifjuság számára.

Andersen, Campe, Schmid Kristóf és Zschokke művei után

MILESZ BÉLA.

Négy fametszettel.

Borítékba keményen kötve ára 1 forint 50 krajczár.

FUTRI KATA.

Helm Klementina műve után magyarított **EMILIA.**

Ára képes borítékba füzve 1 frt 50 kr.

Az osztrák-magyar birodalom hadseregnek szervezete.

A m. kir. honvédelmi miniszter által 30119/I E és 1875. számú rendelettel elfogadott

tan- és kézikönyv.

Irta **Sztráva Miklós,**

m. kir. honv.-százados és tanár a m. kir. honv. Ludovica-akadémiában.

ELSŐ FÜZET.

Közös hadsereg. Ára füzve 2 frt.

BIRKL JÓZSEF

mű-, szep- és selyem-festészete, nyomdája és vegyszeti mosó-intéze

Budapest, VII. akácfa-utca 33. sz. és IV. egyetem-utca 7. sz. ajánlja magát kelmék, selyem, gyapjú- és vegyes szövetek, shawl és kendők, asztalterítők, szőnyegek stb. festésére és tisztításra. 1765

NE. A festendő szövetek ármérésüket nyernek. — V. d. ki megrendelések gyorsan és legelőszobban utárvét mellett a z. öszlötnek.

A perui coca-növény esodálatos táp- és győgyerejét Humboldt Sándor ezenszavakkal ajánlotta: „szűkmellűség és gumó a coquerosoknál nem fordul elő és testük a legnagyobb megerőtetés mellett is minden táplálék és álm nélkül napokon át éperős marad.“ — Boerhave, Bonpland. Taudi és valamennyi dél-amerikai utazók által bebizonyított; a német tudósvilág elméletileg már régen, gyakorlatilag azonban csak a mainzi „szerecsen“-hez címzett győgytár Sampson tanár-féle coca-készítmények használata által van elismerve, miután ezek friss növényből készülvén s minden hathatós alkotórész változatlanul megtartanak Ezen készítmények a beteggyon ezerszeresen meg-tisérített mell- és tüdőbetegségeknek, sőt előhaladt korban s kitűnő hatással bírnak (I. sz. lapdacs), győkyeresen győgyít minden altesti- és emésztési-betegségeket (II. sz. lapdacs és bor), pótolhatlan minden idegbetegségek és egyetlen győkyerő győgytár, különösen mindenféle győkyeség ellen (III. sz. lapdacs és borszesz). — Ára 1 doboznak 2 frt, 6 doboz 10 frt. 1 üveg 2 frt.

Kimerítő felvilágosítás dr. Sampson tanár-tól, mely a cocát helyszínen gondosan tanulmányozta, ingyen s bérmentve a „szerecsen“-hez címzett győgytár Mainzban, és raktárát által Pesten: Török J., győkyeszer, főraktár Magyarországra nézve. Brunn; Schönach Fer., győkyesz. Prágában: Fürst József, győkyesz. Bécsben: Haubner Ede, anygal-győgytár, Hof 6., főraktár Ausztriára nézve. 448 (26)

A FRANKLIN-TÁRSULAT magy. irod. intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4) megjelent és kapható:

REGÉK.

Irta **WOHL STEPHANIE.**

Második bővített kiadás.

Hat fametszettel.

Képes borítékba keményen kötve, ára 2 forint. Diskutésben ára 3 forint

VASÁRNAPI UJSÁG

Előfizetési föltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: / egész évre ... 12 frt / félre ... 6 * / Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: / egész évre ... 8 frt / félre ... 4 * / Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: / egész évre ... 6 frt / félre ... 3 *

13. szám. — 1876. Budapest, márczius 26. XXIII. évfolyam.

FREILIGRATH FERDINÁND.

1810—1876.

KÜLÖNCZSÉG, a minek sokan az új utak és új modor követését mindjárt hajlandók bélyegezni, nem tesz ugyan mulhatatlanul költővé vagy épen lángészszé senkit, de nem is teszi lehetetlenné, hogy valaki azzá legyen. S pedig e tévedésekbe, mind a kettőbe, bele estek az illetők ama férfiu megítélésénél, ki egykor — ez előtt jó harmincz-negyven évvel — oly nagy zajt ütött fellépésével a német irodalomban, s kinek e napokban halála hírért hozta meg a táviró. Sokan különöncségét magában is elégséges jogcímül tekintették a költői hírnévre; mások csak a miatt tagadták meg jogosultságát. Különösen, hogy egy kereskedői pályára készült s az Amsterdam ódon városában kereskedősegédi minőségben alkalmazott ifju merészkedett a Parnassusra, a Götthe isteni ebédjéről maradt hulladékokon táplálkozó utánczok zsbájába egészen új hangokat kiáltani: ez magában elég érdem volt némelyek s megbocsáthatlan bün mások szemében. Az bizonyos, hogy a Götthe utáni korszakban, Uhlandon és Heinén kívül senki sem tett oly nagy hatást a német lyrikusok közül, mint Freiligrath. De ma, anyai év s évtized után maga e hatás és zaja sem adhat kellő mértéket az ítéletre. A költő s művei belső értéke egyedül, a mi után, nem tekintve a külső viszonyokra, kell őt megítélnünk. S ez ítélet ma nem hangozhatik másképp, mint ugy, hogy „Az oroszlan lovaglása.“ — „A képes biblia“ — és „A virágok bosszúja“ írója, bár nagy műveket nem alkotott, s művei nagy része és talán legjáva, a szokásos műszabályok és osztályozások szerint alig sorozható: tagadhatatlanul nagy költői tehetség; mert képzelete gazdag és eleven, fogékonyága az emberi élet és a természet benyomásai iránt rendkívüli, lelkülete forró és szenvedélyes, s költői előadása — bár a kirívó színekben, sőt túlzásokban gyönyörködik, — megkapó és hatalmas. Előszertetét a rendkívüli, a különleges, sőt a bizarr iránt, szellemének nyugtalansága magyarázza meg, de művészi érzéke mérsékli; s jellemének fővonása, a hatalmas tevékenység, teljes mértékben átment és kifejezést nyert költészetében is.

FREILIGRATH FERDINÁND.

magát egészen az irodalomnak szenteli. A Rajna mellé Unkelbe költözött, hol későbbi nevével, a weimari származásu Melos Idával ismerkedett meg, a ki nevelő volt egy angol családnál. 1841-ben nőül vevén a leányt, Darmstadtban telepedett le, hol a porosz király, IV. Fridrik Vilmos, 300 tallérnyi évi díj adományozásával lepte meg a már akkor hírneves költőt, kit Geibel Manó s Hoffmann von Fallersleben, a fiatal költői nemzedék jelei siettek magányában folkeresni. Az utóbbinak látogatása s barátsága majdnem végzetessé vált Freiligrathra nézve, ki addig a politikai múzsa érintésétől távol tartotta magát, de a Hoffmann befolyása folytán a szabadelvű politikai áramlatba szintén besodortatt s attól fogva a fiatal Németország Tyraensai közé tartozott. Hogy királyi évpénzét el kelle vesztenie, az nem tartóztatta vissza a költőt, ki Belgiumba, majd Svájcba tette át lakását; de biztos életfentartó állomás és jövedelem nélkül már-már a kereskedői pályára visszatérésről kezdett gondolkozni s e célból egy londoni bankházzal összeköttetésbe is lépett, midőn az 1848-ki események ismét visszahívták hazájába; de politikai szereplése s forradalmi költeményei csakhamar vizsgálatokat s üldözéseket zúdítottak nyakába, melyek elől 1850-ben Londonba menekült. Itt kereskedői foglalkozással biztosította megélhetését, de a mellett irodalmi s jelesen műfordítói tevékenységre is tudott időt nyerni magának. Lecsendesülvén a politikai zavarok utóhatása, a hatvanas években ismét visszatérhetett hazájába, s itt nemzeti adakozásból oly tökéletes birtokba jutott, mely megélhetését, halála napjáig biztosította.

Költeményei első gyűjteménye már 1838-ban jelent meg, s azóta közel husz kiadást ért. Kiválóbb darabjait, melyek a lyrai, elbeszélő és festői (leíró) elemet egyesítik, minden gyermek ismeri s szavalja Németországban. Lángoló hév, kelet és dél képeiből táplálkozó képzelődés, a nyelv hatalmas ereje költészetének fő jellemvonása, de a kedély melegebb hangja sem idegen olykor műveiben, mint pl. a „Képes biblia“ című költemény is mutatja, melyet mai számunkban közlünk. Olykor — s tán gyakrabban, mint ohajtható — az iszonyu és borzalmas iránti hajlam lesz tulnyomóvá költészetében, s az előadás hatalmas ereje mellett is visszataszító benyomást hagy hátra az olvasóban. Románcaik és balládái nem felelnek meg e műfajok hagyományos szabályainak, de költői erő és sajátosság egyéniség által megragadók. „A virágok bosszújában“ a virágillat mérges és gyilkoló hatását épen úgy egy románca alakjában tudta személyesíteni, mint Götthe a víz csásos hatását a „Halász“-ban; a virágok kelyhéből kikelő szellemek a vízi tündér (haleány) hatalmas alakjára emlékeztetnek. Politikai költeményei, pl. a „Ça ira“ egy német marseillaise merészségével s hatalmas lendületével bírnak.

Csudálatos, hogy ez egészen sajátosság — minden utánzástól s idegen befolyástól ment költő, mint műfordító az idegen hangulatok visszatükrözésében is rendkívül szerencsés. Hugo Viktor „Alkonyi dalait“ és „Ódát“ ép oly erővel, hűséggel és hangulattal bírta visszaadni, mint Moore Tamás számos gyöngéd dalát.

Tagadhatlan, hogy ő mint lyrikus,

nemcsak első gyűjteményével, de az azt követő s „A kévek közt“ című későbbi kötetével is, új utakat tört a német lyrának s azt, bár többnyire idegen tárgy és szokatlan, de mindenesetre költői hangokkal gyarapította; különösen mint politikai költő pedig, „Ça ira“-jával és „Uj társadalmi s politikai dalaival“ a legmerészebb és legszabadabb hangot honosította meg a német költészetben, s e hang őszinteségét jellemével s életével is megerősítette, nélkülözések és üldözések közepette s a száműzetésben.

Mint költőt és hazafit méltán jutalmazta a közönség és elismerés, s midőn aggkorban, de még fiatal lélekkel sírjába megy, egy nemzet tisztelete s az egész mivelt világ rokonszenve teszi koporsójára a megérdemelt koszorút.

—á—r.

A képes biblia.

(Freiligrath.)

Gyermekkorom barátja,
Te barna nagy kötet!
Szemem mi gyakran látta
Föltárvá tégedet.
Gyönyörbe oh mi gyakran
Ringattak képeid!
Játékim odahagytam,
Hogy te keletre vigy!

Más föld-övek kapuit
Nyitád nekem te föl.
Minden, mi ragyogott itt
S tükröként tündökölt.
Szemem egy új világot
Bennem mosolygva lát,
Pálmát, tevé, pusztát ott
S a pásztort s sátorát.

Te vezetél előmbé
A hősök s bölcséket,
Kiket a könyvek könyve
Csodálva emleget.
Lánykákat, tisztaságban
És bájban gazdagon,
Mind olyan tisztán láttam,
Színes lapjaidon.

A patriarkhák éltét,
Széldi erkölceit,
Míg angyalok kísérték
Minden lépéseik;
Jártok-keltök; miképen
Itatták a gulyát:
Szemem mindent hű képben,
Rajtad merengve, lát!

Ugy tetszik most is nekem:
Képed pompáiban
Kinyitva álls a széken
S rád hajlok boldogan.
S mit szemem, csodálva
Szemlélték rég: megint
Mintha új szímben állna,
Pompázva újra mind!

Mik régen kőbe veszték,
A sok csodás alak,
Furesa s különöz moreszek
Föltűnnek újlag.
A képeket körít
Ág-, vagy virág-keret,
Mind oly hozzájuk illő,
Mind valamit jelent!

És mintha, mint hajdonta
Anyámnak esdekelnék,
Unszolva őt, hogy mondja
Mindegyik kép értelmét;
S egy dalt tanítva, minden
Uj képhez egyaránt,
Apám pedig széldén
Mosolygva néz ránk!

Oh szép idő! Elszáll!
Csak rege már nekem!
A képes könyv bübája,
S csodáiban hitem;
A jó szülők mindketten,
A boldog, gondtalan
Gyermekkedély, vig kedvem:
Mind oda, oda van!

Szász Károly.

A CSUDÁLATOS TÖRTÉNET.

(Nagymama meséje.)

Irta **Balsay Sándor.**

XIII.

Eljött az ősz.

Ákhábné folyvást takarított és pénzt csinált mindenből, a miből lehetett. Sokat panaszkodott az emberek kegyetlensége ellen, a kik az ő drága egyetmását nem akarják megvenni úgy a hogy ő tartja.

A buzaszalma ingyen sem kell senkinek. A drága kukoricaszárát felkötötte, s most garasával kell ereszteti kényjét. A káposztára alig akad vevő harminczöt garással százáért. Még mind a lábán van, ha ott nem rohad. Pedig minden szálát maga ültette.

Mikor már minden eladnivalóbból kifogyott, a kertre vetette szemeit és a temetőre. Ott a sok szép gyümölcsfa, annak fele már száradóban: ha ő elmegy, az utód ugys azon kezd, hogy kivágatja mind. A másik fele ép és fiatal: azokat ő ültette, azok az ő veteményeiben tettek kárt árnyékukkal éveken keresztül; azokhoz is igaz jussa van. Ültessen más is.

Oh fiam! nem is gondolná az ember, hogy egy szegény özvegyasszonynak a szívét — ha még olyan jó is — minő gonoszszá tudja tenni a keserűség! Hogyan irigyl az utódjától egy vesszőhajtást is! Milyen kaján kedvteléssel dül és pusztít, és milyen jól esik neki, ha „az ő kertjét“ olyan kietlenné teheti, mint a maga lelke, olyan elhagyott árvává!

Olyan jólelkű asszony volt másképp. Nem is lehetett más, a ki egy felszedett árvát úgy tudott szeretni, mint ő. Soha a szegény az ő kapujából éhen nem távozott el, soha felgyógyult beteg hálát adni nem jött egy fel a templomba, hogy ő neki is meg ne köszönte volna a sok drága uri ételt, a mit küldött: de mikor elgondolta, hogy az ő harmincz esztendeig kedves kertjében egy idegen fog dúsalkodni, akkor feltámadt benne a sátán. Szeretett mindenkit, csak utódját gyűlölte halálosan. Akárki lesz is az.

A harangozóknak kijelölte a kivágandó fákat. Istók hozzáértőleg megjegyezte baltával az elítélteket. Négy közül három bizonyosan halálra volt szánva.

„Tiszteletes asszony!“ szólt a káplán, mikor a szomorú munkát látta, — „ez a kert egészen kipusztul, ha Istók elvégzi a mit elkezdett. Kár az élőfákat kivagdalmi.“

„Nem élőfák ezek uramócsám! Pár év alatt ugys kivesznének; s nem többjogom van-e hozzájuk, mint utódomnak? Nézze ezeket a szilvafákat, derekuk csupa moh, azoknak a meggyfáknak minden levele piros (októberben). Az a nagy eperfa csupa barka, sohase terem sem alatta, sem rajta semmi. A nagy kórtefa ezelőtt harmincz esztendővel is ekkora volt már, az idén sem termett, eljött az ideje. Csak a törzsöke megér két ezüst forintot bútordeszkáknak.“

A káplán nem szólt semmit. Hanem az előjárók közbevetették magukat. Egyenesen ugyan nem tiltották el a czelba vett irtást, hanem többet tettek annál. Oh fiam! annyi gyöngédség van azokban a becsületes szürös és subás emberekben! Ugy fel tudták fogni az özvegyasszony szive keserűségét. Egy kemény szóval nem illették az egész szóváltás alatt.

Sorba vették a fákat ök maguk. Minden egyes fa mellett megállapodtak, kérelleztek, lebeszéltek; a czimeresebb fák életére külön alkut kötöttek, kettőt-hármat a hitványabbjából vesszendőnek feláldoztak, egy mellettük egy szépet megmentsenek; másokat tűzifa értékben felbecsültek, hogy képzében megválthassák, a fiatalabb fákra külön váltásdíjzt szabtak.

Joguk lett volna tiltakozni, patvarzkodni, de ök a békesség útját választották egy szegény, igazságtalan özvegygel szemben. Az isten áldja meg őket. Áldja meg igaz szive szerint.

Ákhábné azonban mindezekben nem látott mást, csak a maga megkárosíttatását. A keserűség megvakította szemeit. Isten bocsássa meg neki. Bocsássa meg neki azokért a jó emberekért. Azokért a becsületes előjárókért bocsássa meg, a mit szívében vétett ellenük.

Még az istenne mert bizni a bosszúállást. Pedig bizony többet nyert így, mintha az egész kertet pusztára irtotta volna.

„Jó“ — szólt keserűen — „a fákból parancsolhatnak, mert övék az erő, mert az özvegynek nincs már paizsa, oltalma a földön: de a csemetebokrokhoz és virágokhoz semmi joguk. Azokat én ültettem mind, az én tiz körmöm vástott érettük. A gyönyörű vérmogyoró, — mint egy öreg makk — a pompás hibiskus, — még most is rakva van virággal, — a szép öreg szemü piroso piszke, azokat én szereztem, én ültettem mind. Hát még azok az ékes georginák!“

„A vérmogyorót és a hibiskust én megveszem illő áron,“ mondá a káplán, „ha el tetszik adni.“

Az özvegy bosszusan tekintett az ifjura.

„Megveszi tiszteletes uram? nem tudom hová ültetné, ha csak a levegőbe nem. Magának sincs bizonyos helye, nem hogy a fájának. Azért akarja megvenni, hogy itt hagyassa?“

„Nem, asszonyom, magammal viszem a hova rendelnek.“

„Ha ezt megígéri, legyen az ön ajándékban.“

„De anyám, azt a szép gazdag piszkebokrot sem ássuk ám ki. Tudod-e, hogy évről-évre fülemüle fészkel benne. Elrontanád a madár fészket?“ Ez Róza megjegyzése volt.

„Hát a madár drágább mint az özvegy?“ kérdé keserűen az anya. Azután elgondolkodva hozzá tette:

„Drágább bizonynyal. Hát legyen kegyelem a csipkebokornak is a fülemüléért.“

Ennyi volt mindaz, a mit engedett. Másnap reggel újra megkezdődött az irtás, melyhez már az előjáróságnak semmi köze. Maga az özvegy intézte, sőt nagyobb részt végezte is ásóval, kapával.

Első nap az utat szegélyző rózsák és ribiszkebokrok, a pántlikasás, a menták, izsópok, rozsmaringfák dőltek ki.

Második nap a georgina gumókra ke-

rült a sor. Azután a buja jáczint és tulipán ágyak hagymái, azután a kardos irisek és fodros fehér lilomok összevisszanótt gyökerei elegyültek a felszín göröngyeivel. A puszpángok gazdag erdejé legvégül maradt, gyászolni a felforgatott rendet. A martalékra reggelenként várakozott a katlantámasztók sovár serege.

A szegény Róza — hallottál-e valamit Penelopéről isdes fiam? No majd megtanulod azt is. — Szegény Róza első nap könnyes szemekkel nézte anyja kegyetlen munkáját. Karjaira vette a szegény rozsmaringokat és simogatta hol egyik, hol másik virág tövét.

Délfelé egyet gondolt, letette a duczolgotott diszbokrokat, felkapott egy kapát, azt kétkézre fogta és elkezdett anyjával versenyt irtani. Istókot igazgatta, utasította, hol, mit, hogyan ásson; pirogatta a kettévágott hagymákért és bennszakadt gyökerekért: miért nem vigyáz jobban! A mi ki volt ásva, azt szépen feltakarította, szakajtókba különítette, hogy össze ne keveredjenek.

A mit feltakarított, azt behordta a kamrába maga. Dehogy engedte volna másnak! Majd tudja ő: kinek miből mit kell osztogatni.

Ákhábné hálás figyelemmel kísérte a leány romboló buzgótságát. Milyen nagy vigasztalás az az elhagyott özvegynek, ha van neki egy igazszívű leánya, a ki vele együtt érez.

Az álnok, a csalárd, az áruló!

Míg anyja a nap végeztével hálát adott istennek, hogy ezt a napot is megengedte lelke idvességére hasznos munkában eltöltenie, az alatt ő azon gondolkodott, hogyan hozza helyre a végbevitt pusztitást.

Másnap reggel korán felkelt, hirtelen felöltözött, a tegnap felszedett bokrokat kiválogatta, újra elültette, betakargatta földdel, szeméttel, szalma és levélhulladékkal, itt-ott be is gázolta, hogy bűnét el ne árulják.

Igy tett reggelről reggelre. Mire anyja felkelt, ő már készen volt álnok munkájával, s reggeli könyörgés után még ő osztogatta teljes kézzel a megmaradt alja gyökereket.

Egy reggelén mégis rajta vesztett.

Felkelt szokása szerint még hajnali harangszó előtt. Csendesen végig lopózkodott a tornáczon; hóna alatt és kezében négy szakajtó, — ezuttal hagymákkal telve.

Lement a kertbe. A keresztuton letette a szakajtókat és ovatosan körülnézett. Nem látta senki, csak a hajnal, az is csak álmos szemekkel, felhőrostélyon keresztül.

És még más valaki is, ablakrostélyon keresztül. Zsellér Gedeont is felébresztette valami gonosz tündér, s kertbe nyíló ablakából szemléltette vele a bűnös leány árulását.

Ámulva nézte, mit mivel ott az a leány. Ki gondolta volna ezt meg!

Felkap egy kapát és elkezdte gyorsan puhítani a letapodott földet, azután megereblyézi. Mikor egy ágygyal készen van, ölébe veszi az egyik szakajtót, a szebb hagymákat kiválogatja s leányja maga mellé a földre. Azután letérdel, eldugtatja gyorsan, rendben, mélyen. Azután behinti hulladékkal, szeméttel, levéllel, itt-ott összevissza betapodja. — mintha csak véletlenből. Még bólint is rá egyet a hitetlen fejével.

Megy a másik ágyhoz, a harmadikhoz, a negyedikhez; elülteti mind. Siet, mert világosodni kezd.

Gedeonnak rajtavesszett a szeme. Mit gondolt magában, mit nem: elég az hozzá, hirtelen felöltözött, és ovatosan kilépett a tornácra, azon szándékkal, hogy a kertbe megy és meglepi a leányasszonyt.

De bármily ovatossággal nyitotta is ki az ajtót, Róza figyelmét nem kerülte ki a csekély nesz. Hirtelen elvetette kapáját, felkapkodta szakajtóit és sietett be.

A kertajtónál találkoztak. Mindkettő megijedt egymástól.

„Ez mégis túlságos buzgalom Róza leányasszony! A nappal nem is elég, hanem még a hajnallal is megtoldják. Ilyen szép szelid teremtés, hogy nem fárad bele a pusztítás munkájába? Ennyi tövet kiszedni ilyen korán!“

„Kénytelen vagyok vele Zsellér ur!“ csalárdkodott a leány. — „Lássa, ha nappal kezdjük, anyám is sír, én is. Hadd legyen vége minél előbb.“

„Nem igaz az Róza leányasszony. Kegyed most nem szedett, hanem ültetett. Négy ágyat ültetett el. Láttam is mikor a hagymákat válogatta. Melyikkel ültette? Hadd esókoljam meg azt az ültető kezét.“

Biz az áros volt. A leány még csak el sem rejthette, mert mindkettő tele volt szakajtóval. Nem tehetett mást, mint hogy oldalt fordult a földes kezeivel.

„Menjen Zsellér ur! nem vagyok én öreg asszony, hogy kétsz esókoljanak. Abban pedig hibázott a szeme, hogy én ültettem volna, mert ástam én ezt mind. Nézze, még most is nedves a föld rajtuk.“

„Hadd lám! Ejnye de hitvány hagymákat ástott! Én el is hiszem, csak a kedves anyja higgye el, mikor próbára felbolygatjuk azokat a letaposott ágyakat, és a legszebb hagymák sorba kifordulnak. Nem hiába sötétben ásta, azért maradtak a földben.“

A leány elpirult.

„Zsellér ur kérem, ne áruljon el. Lássa, ugy sajnálom ezt a szegény kis kertet.“

„Hát engedje megcsókolni a kezét.“

„Ilyen sárosan?“ kérdé Róza, de azt már Zsellér nem hallotta. Megesókolta a leány kezét; nem igen kereste, hol nem földes.

„Most már ne féljen a leányasszony, nem árulom el soha.“

Zsellér Gedeon szótartó ember volt, nem árulkodott. Róza sem panaszkodott felőle, hanem bevitte a szakajtókat és reggeli könyörgés után osztogatta a virággyökereket a jövőmenőknek.

Ákhábné igen meg volt nyugodva, hogy az ő sok szép virágaiban nem dúsalkodik idegen.

(Folyt. követc.)

A montenegrói vladika.

Két kis hegyi ország vágyódik az egységes Dél-Szlávia egyesítésére. Mindenik Sardinia s tán mindeniknek a fejedelme Viktor Emmánuel szeretne lenni. Ki ne tudná, hogy Montenegróról és Szerbiáról szól az ének! Vajon Cetinje, vagy Belgrád lesz-e az a Turin, a hol kifőzik a tervet s a honnan kiindul a terv végrehajtására az a burokban született szerencsés, a ki Oroszország mellé a második szlav nagyhatalmasságot állítja Európában! Ez meg mind a jövő titka, csak egy bizonyos az egészben. Mint a költő szerint a szegény vándorszínésznek sokszor csak olyan ebedje van, „melyhez egybe sines, étvágy csupán,“ olyan-formán vannak a keleti

kérdés „re galantuomoi“ is: egyebök nincs ugyan hozzá, de a vágyok megvan, hogy valami Cyrus-féle szerepet játszsanak.

Obrenovics Milánt volt már alkalmunk bemutatni; most versenytársát vezetjük olvasóink elé egész montenegrói alakjában. Igazán tipikus alak, a délszáv szerbeknek, s főként a montenegróiaknak minden jellemző sajátága megvan benne. Csak rá kell tekinteni s azonnal elhihetjük, hogy ez erőteljes, edzett, férfias alak

fejedelmi székre, a ki erőszakos halállal mult ki. Mintha csak a sors is versenytársaknak szánta volna őket, még korban sem állnak nagyon távol egymástól.

Nikicza 1841-ben szeptember 25-én született és így épen most van teljes férfikorában. Magas termetű, izmos, katonás férfi, kinek értelmes arcán az európai mivelttség szelidíti a „fekete hegyek“ légkörének hatását. Gyermek-kora első éveit berezes honának sziklá között

Danilo erőszakos halála után tizenkilenc éves korában foglalta el Nikicza ősei trónusát. Uralkodása első éve csendesesen folytak le és ez nagy szerenese volt a fiatal fejedelemre nézve, ki állásával és teendőivel ekként nyugodtan megismerkedhetett. De a súlyos napok nem sokára bekövetkeztek; már 1862-ben véres harcokat kellett folytatnia Törökország hadai ellen s alig multak el a háboru nyomai, borzasztó éhség pusztította Montenegro lakóit, melyre 1867-

I. NIKICZA, MONTENEGRO FEJEDELME.

ama hősi családból származik, mely a „fekete hegyek“ lakóinak már oly sok lelkesült harcos és vitéz vezért ajándékozott. Csakugyan ő az: I. Nikicza, Crnagora jelenleg uralkodó vladikája; teljes nevén Niegos Petrovics Miklós, Petrovics Mirko vajdának a fia s unokaöccse a Cattaróban meggyilkolt Danilo fejedelemnek, ki őt már mint tíz éves gyermeket utódául jelölte ki.

Nikicza és Milán életében mennyi a hasonlóság fordulat és a közös vonás! Mindenik egy olyan gyermektelen nagybátya után lépett a

életét át, nemzeti szokás szerint főleg testének edzésével foglalkozva, hogy kis hazája függetlenségének annak idejében hatalmas védelmezője lehessen. Tíz éves korában Triestbe küldötték tanulmányai megkezdése végett s négy évig maradt ott. Azután Danilo vladika Párisba küldötte s a „Louis le Grand“ nevű lyceumban öt évet szorgalmas tanulással töltött el. Páris gyönyörei nem sokat érdekelték és saját szavai szerint az volt legnagyobb élvezete, ha kirándulhatott a szabad természetbe, messze a hegyek közé.

ben a kholera következett. Hanem a fiatal fejedelem ily körülmények közt is derekasan megálta helyét, s hátramaradt országában több üdvs reformot léptetett életbe. Egy szenátust alakított, mint legfőbb kormányzó testületet, szabályozta az országos bevételek és kiadások ellenőrzését, eltörölte a halálbüntetést (csupán a szándékos gyilkosság büne maradt halálos büntetés alá vetve) rendezte az országos vagyont, s a zárdák javait iskolai célokra rendelte fordíttatni. Meg kell még említenünk, hogy a vladika nem hiában

tanult Párisban, mert valódi európai miveltsgű férfi, de azért szenvedélyes természete, ki-kitörő hevessége nem tagadja meg montenegrói vérért. A francia és olasz nyelvet folyékonyan beszéli, az irodalmat kedveli s Cettinjében, a kis fővárosban, egy politikai lapot is tart fenn. Európai eszméi azonban, népe alacsony miveltsgű állapota mellett nem igen szolgálnak könnyebbségére fejedelmi állásában.

Nikicza országa és népe nagyon kicsiny

Trapezunti görög és örmény nők.

A gazdagabb török urak, kik a többnejűség szabadságát tetteg is igénybe vehetik, részint a Kaukazusból, részint pedig Örményországból, Trapezunt környékéről és Görögországból szerzik nejeiket — természetesen jó pénzért. Az említett vidékek lakói nagyrészen ugyan keresztények, de a nyomoruság a szegényebb

Örményország úgy szólva tele van az emberiség őstörténelmére vonatkozó regékkel és mondákkal. Majdnem valamennyi nép mondái oda utalnak, hogy a népek, főleg az európaiak, innen indultak ki jelenlegi lakhelyeik elfoglalására. A történelmi idők alatt pedig e földdarab roppant világbirodalmak központját és hatalmas, hódító nemzetek országutját képezte. E vidéken viharzottak le az ázsiai világuralom fölött folytatott kegyetlen küzdelmek az asszirok és médek, a

TRAPEZUNTI GÖRÖG ÉS ÖRMÉNY NŐK.

arra, hogy a török hatalom ellen harezra induljon s orosz támogatás nélkül felszabadítsa a törökországi szláv alattvalókat. Arra azonban, hogy élesztő kovászul szolgáljon a délszlávok között, százötvenezer lélek elég lehet — ha a körülmények is kedveznek. Megéri-e azt Nikicza hogy a teszta megkél s ő fogja-e kiszakítani a délszláv kenyeret: azt majd csak az idő mutatja meg. Jobb órában bizonyosan lehetnek magának a vladikának is némi kételeyei.

néposztályllyal mégis el tudta fogadtatni az emberkereskedés e rút nemét. Ellenben a gazdagabb osztályoknál, főleg Örményországban és Trapezunt környékén, a nőkereskedés sohasem tudott lábra kapni. Lazistant (így nevezik a törökök Trapezunt környékét) és Örményországot kevés európai utazó kereste föl eddig, pedig e két tartomány ugy történelmi nevezetességek, mint néprajzi és természeti viszonyok tekintetében az egész föld legérdekesebb vidékei közé tartozik. Különösen

médek és persák s a persák és görögök közt. Ez ország volt a rómaiak és parthok csatamezeje. Itt (Nehavend mellett) vívták ki az arabok a kelet fölötti uralmat s itt rontottak be később ama népek, melyek a khalifák hatalmát megdöntötték. Idáig nyomultak elő a kereszties hadak Európából, itt vetette meg alapját egy Komnen-családbeli herezeg a rövid életű trapezunti császárságnak s e tartományok természetes kapuin át rontottak Nyugot ellen a mongolok és tatárok, Dzsingisz-khán és Tamerlan. Végre

De e gondolatot csakhamar egy másik ütötte ki elméjéből. Nem magán s tovább utaztatásán aggodott; az ő írásában minden ily eshetőség előre számításba volt véve s ő tudta, hogy tovább indulása ellen akadály górdított nem fog. De fiatal utitársnője jutott eszébe. Mi lesz azzal? Rigából való, litván nő, s így európai orosz alattvaló, kinek határozottan tiltva van a Szibériába mehetés. Pedig utja, Irkutskba, ugy látszik sietős és — reá nézve legalább — főfontosságú is.

— Szegény gyermek! kiálta fel önkénytelenül; nem fogják engedni, hogy rovább utazzék.

E gondolat élénken foglalkoztatta Stroff Mihályt, élénkebben mintsem magának is meg akarja vallani, vagy megtudta volna magyarázni. Gondolta magában: a nélkül hogy saját fontos küldetése által reá rótt kötelességeit legkisebb részben is elhanyagolná, talán segítségére lehetne a szegény gyermeknek. Sőt bizonyos tekintetben még küldetése teljesítésének hasznára válhatnék e leányka. Az egyedül utazóban az ellenség könnyebben gyamithatná a titkos küldetésben járó császári futárt, míg egy fiatal leánnyal együtt utazó férfi hamarabb látszik családi magán ügyekben utazni.

Lett légyen akár mint, elhatározá, vagy inkább önkénytelenül megindult, hogy a még rendelkezésére álló egy pár órát a fiatal leány keresésére fogja felhasználni. Utjába ejti egyuttal a rendőrségi hivatalt is, megbizonyosodni felőle, hogy útlevelének még a hirdetmény kiadása előtt történt látmozgatása nem vesztette el érvényét, bár e részben komoly aggodalmi egytálában nem voltak.

Átment a Volga hidján a túl patra, hol a tolongás sokkal csekélyebb volt. Majd minden utazót bejárt egymás után; benézett a vendéglőbe. De a fiatal litvánót nem találta sehol. Pedig bizonyos volt benne, hogy még nem távoztathott el Nisni-Novgorodból, mert ő is szintugy Irkutskba törekedvén, mint az, egyazon gőzzel kelle indulni. De két órai keresésének, kutatásának semmi eredménye. A leányka nyomát sehol sem találta.

Már tizenegy óta volt, s a hajó pont délben volt indulandó. Csak annyi ideje maradt még, hogy a rendőri hivatalban elvégezhesse dolgát. Sohajta hagyott fel a kereséssel, s oda indult.

A rendőrség váro terében nagy volt a tolongás. Mert a vásár Ázsiából jött látogatói, arra voltak ugyan utasítva, hogy 24 óra alatt hagyják el a tartományt, de ezt utlevelők látmozgása nélkül még sem tehették, s így magokat — kényszerített indulásuk előtt — be kelle mutatniok a rendőrségnek. Boszantó, de szükséges rendszabály; nehogy a parancs második részének engedelmeskedés ürügye alatt olyanok is keletre utazzanak, kiknek a parancs első része ezt egyenesen tiltja.

Itt volt hát ember ember hátán, a sok kalmár, komédiás, ezígy s mind enféle gyülelési nép, Persiából, Turkesztánból, Indiából, Chinából, mind összeszűfolva és tolongva a rendőrség előszobájában, grádicsán és udvarán.

Stroff Mihály erős könyökével alig birt utat törni magának a tolongásban. De egy szót sugott egy rendőr fülébe s egy pár rubelt csuszatalt a markába és így sikerült soron kívül előre — s a felügyelő szobájába bocsáttatni.

Mig a rendőr bement, hogy őt bejelentse, egy percze a váro teremben hagyta.

S kit látott itt, a mint körültekintett?

Egy padra — rogyva inkább mint leülve,

néma kétségbeesés martalékául, sirva s halálsápadtan: a fiatal litvánót ismerte föl, kit az imént még oly buzgón, de siker nélkül keresett.

Szegény leány, mitsem tudva a hirdetményről és tilalomról, egész jó hiszettel idejött utlevelét látmozgatni — s azt megtagadták! Innen kétségbeesés.

Stroff Mihály, a nélkül hogy kérdeznie kellene, egy tekintetre megérté a dolgot s leolvása a leány bánatos arcáról egész történetét. Résztétel közelített hozzá s vállára tette kezét. A leányka felpillantá könnyei megöl s megismerte utitársát. Az öröm sugára villant át arcán, elérzete sugta, hogy talán segítséget várhat tőle.

E perczen jött ki a szobából a rendőr s jelenté Stroff Mihálynak, hogy beléphet; a rendőrfőnök várja.

Stroff egy szót sem szólhatott a leánynak, meg sem vigasztalhatta egy biztató mozdulattal — csak követte a rendőrt s bement. A fiatal litvánót, eltűnni látva váratlanul felvilant reménye egyetlen sugarát, szótlanul visszalik.

STROFF MIHÁLY UTAZÁSA.

„Követek bátyám!”

rogyott a padra. Három perc múlva Stroff Mihály vissza jött, egy rendőrgyűzők kíséretében. Kezében tartotta padarosnját, mely biztosítá utját Szibériába. Ekkor a fiatal leányhoz közelített s kezét nyujtván neki, e nyomatképesan ejtett szóval szólta meg:

— Hügom!

A leány elértette. Felállt, mintha villanyzikra rázta volna fel ültéből.

— Hügom, ismétlé Stroff Mihály, utlevelünk látmozgva; szabadon utazhatunk Irkutskig. Jösz-e?

— Követek bátyám! felelt a leány, míg kis kezét a férfi kemény tenyerébe tette.

S mindketten kiléptek a rendőrség palotájából.

(Folyt. követc.)

Egyveleg.

/. **Óriás kert.** A világ legnagyobb kertje Khinában van. Shanghai körül 50,000 angol négyzet mérföldnyi területet „Khina kertjének” neveznek és e nagy területet több száz év óta ritka gondallal műve-

lik. Évenként háromszor aratnak és szednek gyümölcsöt a kertben. Az egész terület lapályos rétföld, mely alig emelkedik néhány lábnyira a víz színe fölé s keresztül-kasul van szeldelve vízi közlekedő utak által.

— **India új alkirálya.** Northbrook lord helyébe, ki egészségi tekintetéből nyugalmába lépett, Lytton lordot, a híres Bulwer Lytton Edvárd fiát nevezték ki közelebről India alkirályának. Ő a legfiatalabb ember azok közt, kik valaha e méltóságra jutottak, lévén jelenleg csupán 44 éves. 18 éves korában már attaché volt a washingtoni angol követségnél. India alkirályának rendes évi fizetése 250,000 forint, működési pótléka és más mellékjövetelei körülbelöl 120,000 forintra rúgnak.

— **Előre nem látott kiadások az amerikai kongresszus költségvetésében.** Az Egyesült-Államok képviselőházának jelentése az „előre nem látott kiadásokról” — írja a Harper's Weekly — nagyon mulatságos egy olvasmány. „Ötven darab finom mosó szivacs 200 forint.” Ez valóban előre nem látott kiadás, noha senki sem tudja, hogy e sok szivacsot tulajdonképen kik, hol és mikor használják. A tollkésék szintén kiváló szerepet játszanak a jelentésben, minthogy több mint ezer darab van kiadásba téve azokból.

A tisztelt képviselő urak e tollkéséket hihetőleg zsebszámba hordják haza fölserdült csemetéknek. Hanem a szivacsos és tollkéséken kívül jelentékeny összegeket képviselnek a fésűre, haj- és másféle kefére, csizmaszítító székeltre, francia fénymázra, hátsalovakra és kocsiakra s ki tudná még hogy mi mindenféle nagyobb és apróbb csecsebecsére tett kiadások is. A mi képviselőházunk még nem vitte ennyire kényelemszeretét és a fényizést.

— **Rabszolgakereskedés.** E rút és az emberi méltóságot lealacsonyító üzletemek maig sem tudtak véget vetni. A rabszolgakereskedés Egyiptomban, Törökországban, Madagaskár és Kuba szigetén s más tartományokban ma is nagyban virágzik, s e miatt Közép-Afrikában egész virágzó vidékeket fosztanak meg összes lakosságától. Elég nagy szűgyen ez a műveltebb tengeri hatalmasságokra nézve.

— **Derék tollkereskedő.** Sir Josiah Mason, birminghami acéltollgyára ugyan csak bebizonyította Richelieu ama híres mondásának igazságát, hogy a toll hatalmasabb, mint a kard. Mason nemcsak Birminghamban, s nem is csak Angolországban, hanem talán az egész világon a legnagyobb acéltollgyár tulajdonosa, ki a nevezett városban egy tudományos főiskolát alapított, illetőleg építtetett saját költségén egy millió forinttal és azonkívül 300,000 forintnyi alapítvánnyal is ellátta. Üzletét nem rég eladta egy millió forintért s ezt az összeget is ama főiskolának szándékozik adományozni. Különböző már jóval ezelőtt építtetett Birminghamban egy árvaházat s több menházat, melyek összesen két millió ötszáz ezer forintjába kerültek.

/. **Időjárás az északi sarknál.** 1874- és 1875-ben az időjárás az északi sarkvidékeken rendkívül szokatlan volt. 1874 ősze szokatlanul hideg volt, ellenben a rákövetkező télen oly szelid idők jártak, hogy késő tavaszig ugyszólva nem is éreztek hideget Grönland eskimói. A jéghegyeken és jégmezőkön annyi volt a jeges medve, hogy alig győzték őket elpusztítani, ellenben a cethal annyira megritkult, hogy csak néhányat tudtak elejteni. A dunnalúd szokatlanul nagy számban mutatkozott, de másféle vízi szárnyas annál kevesebb volt. Grönland egészségi viszonyai az említett két év alatt igen kedvezők voltak.

— **Az abysziniai császár fia.** Todor, a volt abysziniai császár fia, ki ezelőtt Londonban tartózkodott, az idei telet Párisban töltötte. Angol nevelése oly teljes volt, hogy anyanyelvét tökéletesen elfelejtette, s csak az angol nyelven tud folyékonyan társalogni. Nagyon szeretetreméltó fiatal embernek mondják, ki a legtöbb londoni előkelő társaságnak ünneplé tagja volt. Itt ugy látszik az alma elég messzire gurult fájától.

Hogyan készülnek az illusztrált lapok képei?

Egy kis aczelvész, mely néha vékonyabb, néha pedig nem sokkal vastagabb mint a kötött és rövidebb annál, rajzolja azokat a képeket, melyek egy-egy könyvet vagy újságot oly érdekessé tesznek. Ez az aczel-cset jól fog az aczélon, a rézen, a kövön és a fán, s a könyvnyomató gép dolga, hogy annyi példányban sokszorosítsa képeit, a mennyiben tetszik. A könyvek, a lapok meg tudnak népesülni és tudnak panorámává lenni. Híres mesterek műveinek mását, nevezetességei arcképeit rámásá illesztjük. Mindezt egy kis vész segélyével, melyet eltarthat az ember szívtartózájában is.

A képek sokszorosításának legregibb módja, hogy a képet fába metszették ki, s arról lenyomatták. Guttenberg is fából metszette ki a betűket. Majd később rézbe és aczelba karcolták be a képeket, mint a hogy a betűknek is szilárdabb anyagot választottak, az ólmot. Hanem az aczel és réz nem lehettek elég népszerűek, csak drágák, mert tömördek időt vettek igénybe s a velük való bánás nehéz volt. Akkor a köhöz fordultak, a mult század legvégén. A fa azonban mégis állandóan megmaradt, mert kő által sokszorosított képet nem lehetett a szöveg közé nyomtatni. A kő eltörök oly nyomás alatt, melyet az ólmetük megkivánnak. A kőrajz képeket külön nyomják a szövegbe, s ez kétszeresé teszi a munkát.

De a kőrajz (litographia), mint a képek sokszorításához leggyorsabb és legkönnyebb mód, tudott versenyezni az aczel- és rézmetszvényekkel, nem műbeesre nézve, hanem a kereslet számára. Az aczel- és rézmetszvények drága lapjai helyett a kőrajzok is elég díszül szolgálhatnak.

Az aczelba és rézbe vésnek, mint a hogy vésnek a pecsétnyomokat, vagy a gemmákat. A kőbe is vésnek, de leginkább rajzolnak, mint a papírra. A fába metszenek, épen megfordítva, mint az aczelba vagy rézbe, hol a vonalak bevésnek, míg a fában kimetszik azokat. A többi a nyomdafesték dolga. Az aczélon, a rézen az lesz fekete, a mi be van vésve; a kőbe vésést képnél vagy írásnál szintén. A fán ellenkezőleg az lesz fekete, a mi a vész nyomai körül kiálló maradt. Ez a két különböző hatás azonban nagyon egyszerű módon lesz ugyanaz a nyomtató papírosan. Az aczélon, rézen vagy kövön vésést vonalakat csak be kell tölteni festékkel, mely olajos; aztán vizes szivacsos minden nyomás után megmedvesíteni a matricz-lapot. A festékes henger most már csak ott fogja be az egész lapot, a hol nem nedves; a kivesett helyeken; ott pedig a kép van. Láthatja ezt, mindenki a könyvnyomtatásban, a mi van most már minden megyeháznál s a legtöbb városháznál némely iratok sokszorosítása végett. Valaki megír valamit chemiai vegyítékű olajos tintával. A teleirt papírosat a sima kőlapra paszkolják, s az olajos betűk oda ragadnak. A kőlapot szivacsosall megmedvesítik, végig görgetik rajta a festékes hengert, mely csak az olajos helyeket látja el festékkel, s aztán nyomtatnak a körül. A kőrajzoknál is így történik a nyomás. E czéla készült, porhanyós és olajos fekete krétával rajzolják köre a képet, s az imént elmondott eljárás ismétlődik.

A képek, rajzok műbece természetesen attól függ, hogy mily ügyes kéz vezeti a vésőt. A rézmetszéssel a festészet kitünő mesterei is foglalkoztak, s az ily képek és albumok a mult századok előkelő luxusait képezték. Az aczel- és rézmetszésben hasonlóan sok művészi ambíció nyilatkozott mindíg. A fametszés zsenge korából megvannak Dürer metszvényei. Országos képtárunkban száz meg száz példány van a leghevesebb metszők műveiből, melyek kincseket érnek. A kőrajz föltalálója, Senefelder, száz év előtt született, s a szobák fali díszítési közt kőrajzokat találni leginkább rámköbben.

A fametszés ma együtt jár a könyvnyomtatással, s a könyvnyomtatás keresettségé szerint foglalkoztatja művészeit s munkásait. A könyvek terjedésével fejlődött, s a képes lapok, illusztrált albumok és könyvek napról-napra jobban igénybe veszik. A könyvek és lapok nemcsak beszélni akarnak valakiről vagy valamiről, hanem be is akarják mutatni. E czéla a fametszés a legalkalmasabb.

A „Vasárnapi Ujság” is illusztrált lap. Alkalmasint érdekelni fogja tehát olvasóit, hogy miképp készülnek képei, s mily eljárásos megy keresztlül egy darab fa, míg végre ide kerül a szöveg közé, hogy egy arczot, népviseletet, tájat, épületet, vagy valamely jelenetet bemutasson.

A fametszés föltalálását pár évvel idősnek állítják a könyvnyomtatásnál. Minden arra mutat, hogy nem a találmány, noha China részére is vitatják. Különböző bajos határozottan meghezni a vonalat, melytől a fametszés keletkezését lehet számítani. Régi időkben voltak már fába metszett családi czimerek, czirádák s monogrammok, melyeket oda nyomtak íróskora s könyvekre. Egyes alakok fába metszéséből legregibb emlékül maradt egy német kolostorban egy szent Krisztóft ábrázoló kép 1423-ból. A könyvnyomtatás föltalálása önkényt fejlesztette a fametszést, mert a rajzot rávezette a fára, betűk, czifraságok s különböző alakzatokban, s bebizonyította a fa új hasznavehetőségét. Kezdetben, pár évtized alatt a fametszés nagyobb haladást tett, mint aztán egész század alatt. Mig a legelső fametszések csak a körvonalakat adják vissza kezdetleges durvaságban, már Dürer Albert 1500 körül művészi árnyéklatokban metszi fára erőteljes kompozícióit. A XVII-ik században sem tudtak ennél jobban metszeni.

A könyvnyomtatás terjedésével fokozatosan fejlődött is e műg; a művészetek szöszölő közege gyanánt szerepel, sokáig esetenül és durván, de ma már művésziessé hatással, s mint a képzőművészetek egyike.

A fába metszéshez sokáig körtefát vagy birsalmafát használtak, de ezeket ma már csak durva képekhez, falragaszok illusztrálásához veszik elő ismét. Ezeknek soha sem lehetett volna annyira vinni a metszés finomságát, mint az amerikai puszpángfán, mely sokkal keményebb. Olyan halványsárgás fa ez, mint a keeskerágoé, s oly kemény, hogy simára gyalulva ragyog, mintha politeros volna.

A metszéshez való fát nem hosszában hasgatják el, hanem keresztben fűrészelik le egy újni vastagságban, mint mikor a gyermek kocsizhoz készit kereket. Ebből illesztnek össze különböző nagyságu fa-lapokat. Némelyik lap összevissza van toldozva sok más darabból, mert maga a puszpáng nem vastag, s hozzá értékes fa, melyből a kis darabkákat is föl kell használni. Néha aztán megtörténik, hogy nyomtatáskor az összeragasztott hely megpuattan, s ekkor támadnak a képen azok a fehér repedések, melyekre nincs sajtóhiba-igazítás. Ilyesmik ellen mindenféle szöggekkel és srófkokkal védik a képet. A fa-lapot különben magok a a metszők is szétördelik, vagy azért, hogy egyszerre többen dolgozhassanak egy képen, vagy azért, mert kisebb darabot könnyebb a vész számára ide-oda forgatni.

A simára gyalult fa olyan mint a márvány. Legelőször is befestik vékonyan fehérre, hogy a rajz tisztán lássék rajta. Közönséges írómal szepen lehet rá rajzolni, valamint tollal, tentával és tussal is. A fára rajzolt kép az eredetit megfordítva tünteti föl, mintha tükröböl néznék; mert a nyomtatásnál különben baloldalon lenne, a minek jobboldalon kell lenni. A ki a képeket fára rajzolja, annak jól kell ismerni, hogy a vész számára milyen modoru rajz a legalkalmasabb. Kitünő művész rajza után is metszenek rossz képet, ha nem ismeri a vész természetét. Azonban a metszéstől is sok függ.

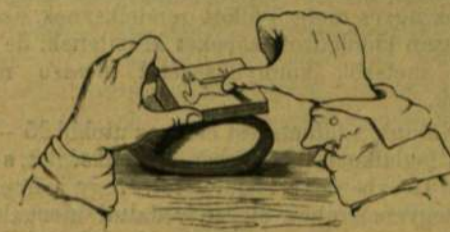
A berajzolt fára a metsző papirt borít, nehogy kezele közben eltöröljék a rajz. Csupán azon a ponton, a hol dolgozni kezd, hasít föl egy krajezárny nagyságu helyet s aztán mind nagyobbra tépi, a mint munkájával előbbre halad.

A vész.

A metszéshez többféle formájú és vastagságu vésőt használnak, a szerint, a mint vastagabb vagy vékonyabb vonalakat szükséges kimetszenie. E vésők igen egyszerűek. A leggyakrabban használja a metsző azt, mely egy tollkés pengéjéhez hasonló, de a foka vastag. A hegye mindenkinek részut van lekörözölve, úgy hogy

a vékonyabb pengé tü-szerű hegyességgel bír. A fa oly kemény, a vész oly hegyes, hogy a leggyöngyöbb érintés már nyomot hagy. A kéz erősebb nyomására a vész mélyebben jár, mert a vastagodó pengé mélyebbre hatol és szélesebb árkt metsz ki. A vész gombos végét a kis-újni töve tolja, s a vésőt a hüvelyk és mutató-újni igazgatja. Szokás egy darab kemény papírost is tenni a vész hegyének tövéhez, nehogy a vész tompa éle nyomokat hagyjon a fán, a mint a metsző csaknem vízszintesen bánik vele. A vésznek csakis a hegye működik, s olyanformán, mint a mélyen járó gyalu.

A vész kezelése.

Biztos, hajlékony kéz és jó szem szükséges a metszéshez. Egy megcsúszott mozdulat betolhatja a vésőt, vagy áttörhet a már kimetszett vonalakon, s elrontja a képet. Nagyító üveggel is sokszor segítik elő a látást. A fát rendszeren egy kis kerek börgárnára téve metszik, mert azon könnyen forgatható ide-oda.

A fából mind azt kimetszik, a mit fehérén hagyott a rajz. Ott mindenütt mélység marad. A sötét és szürke helyeket kell a metszőnek kidolgozni. Hosszantartó, szaporítatlan munka ez, melyhez jóvaló türelem szükséges. Egye-

Nagyító üveggel dolgozó metsző.

nes vagy félig görbe vonalakat könnyű metszeni. Kaeskarings, apró görbületekben gazdag vonalat nehéz, egy kasszeményi kis gömböt még nehezebb, legnehezebb pedig az egymást finoman és sürin keresztelő vonalokat, melyek közül a parányi kis fehér kockákat vigyázatosan és formásan kell kiböknö, hogy az árnyalat puhasága megmaradjon. Az olyan sok hosszú vonalat, melyben öly tájkép levegője áll, csak gyakorolt kéz metszhet, mert a vésznek biztosan kell mindíg a szükséges távolagságu és egyforma vastagságu vonalokat eltalálni.

Egy képen rendszeren többen is dolgoznak. Az ügyes metszőnek a legnehezebb rész jut, vagy pedig az a rész, melyben legártasabb. Némely metsző mindíg csak levegőt metsz, a másik a fukat, a harmadik épületet, alakzatokat, draperiát, cirádákat, vagy az arczot. Természetesen vannak, a kik egymaguk megfelelnek az egész képeknek. A művészetben meg kezdő gyakornok azzal kezd, hogy a már kidolgozott képen a fehér részeket kifariaskálja széles vagy gömbölyű vészjével.

A rajztól mindíg sok függ, s egy eredeti rajz kimetszéséhez szükséges, hogy a metszőben művészi érzék legyen. Kevesebb művészi érzék kell az olyan képhez, melyet már egy kimetszett kép után másol, mert itt készen kap minden legkisebb vonalat. Ugyanazt a képet, mely már megjelent valamelyik könyvben vagy lapban, könnyű dolog rányomni a fára ugy, hogy tisztán látható lesz ott is. A képet megiztatják e czéla alkalmas terpetben, mely a nyomdafestéket feloldván, rápaszkolják a fára, s ott marad a kép. A metsző azután vonalról vonalra követi vészjével a fehérén maradt he-

lyeket és pontokat, kiírta azokat, s elkészítette a másolatot, az után-metszést.

A fametszést legművészebben az angolok értik. Az „Illustrated London News“ és „Graphic“ képeivel nem vetélkedhetik semmi illusztrált folyóirat, s nagy arcképek szobrok az azzel méltóságos. Rajzolóik is kitűnők. Nincs oly képes lap, mely e két illusztrált hatalmasság metszvényeit ne használná. A francziák képes lapjai hanyatlottak az utóbbi években, de illusztrált könyvekben most is pompás fametszvények jelennek meg, valamint tudományos folyóirataikban is. Az amerikaiak a kicsiny képek kímésében a legelsőek. A németek szintén sok ügyes metsző fölélt rendelkeznek, szorgalmasan kidolgozták képeket készítenek, de az angol metszők könnyedségétől messze maradnak.

Nálunk a fametszést csak az utóbbi 25—30 év óta foglalkoztatja az irodalmi szükséglet, s az utóbbi 15 évben nyert lendületet. Hogy jó fametszők legyenek, ahoz elegendő irodalmi mozgalmat szükséges, mely a metszőnek elég dolgot adjon, hogy foglalkozhassék, s fáradságát jól meg tudja fizetni, különben elmegy Lipésébe, vagy Stuttgartba. A németeknek van sok és jó metszőjük, s Bécsben mégis kevés és közönséges van, mert a biztos munkára a nagy német könyvkereskedő városokba csoportosulnak a metszők. Mikor Bécsben három év előtt illusztrált lap indult meg, a képek egy részét (főképp az arcképeket) itt Budapesten metsztették.

A „Vasárnapi Ujság“ megindulásakor még nagyon gyarlón állt nálunk a fametszés. Az arcképeket meg sok más egyebet is Lipésében metsztették, míg végül egy-két külföldi metsző jónak látta megtelepedni köztünk. Lassankint magyar ember is vállalkozott e műparagra, s most már a közoktatás minisztere a művészeti osztályokból fametszőket is tanított külföldön, a mintarajztanodában pedig tantárgy lett. Az első, ki így ösztöndíjban részesült, Morelli Gusztáv, ki ügyes vésővel tért haza, s most művészetére az orsz. rajztanodában tanít másokat is.

Legnagyobb fametsző intézete volt eddig Budapesten Ruzs Károlynak, ki maga szerencsés kezű arckép-metsző. Most visszavonult nyugalomra s helyét Pollák foglalta el. Pollák műterméből kerül ki képes lapjaink legtöbb illusztrációja. Az életrajzok most mind fölhagyta a fametszéssel, s egy új találmány, a cinkográfia szerint készülnek tollrajzaik. A fametszést többszörösen is lehet s elküldözni szerkesztő több példányban, hogy lenyomtatassák. Ezeket úgy hívják, hogy *cliché*. Az angol, francia vagy német illusztrált lapok és könyvek kiadói mind jelentékeny üzletet visznek a clichével s ezek jövedelmei gyámolítják azt a nagy költségs apparatusot, melyeket az illusztrált kiadások vesznek igénybe.

A cliché a fametszvény matriczájának ólom vagy réz mása, hajszárlól-hajszárló olyan, mint az eredeti. A külföld elterjedt képes lapjait nem is a fárló nyomtatják, hanem clichérol.

Amny ez példány nyomását a fa nem bírja el. Megrepedeznek s a metszvény finomsága is elkopnik.

A nagyon elterjedt lapokat sem nyomtatják a rendes olombetűkről, melyek a tizezredik nyomás után már ugyancsak megkopnának, hanem több példányban újra öntik. Ez a *stereotypia*, vagy a mint nyomdáinkban magyarosították: *töm-öntés*.

A stereotypia vagy fametszvény ólomba öntése nagyon gyors és egyszerű. A kieszett hasábokra vagy a metszvényre nedves papírréteget borítanak, s azt ráhajolják. Abban a nedves papírrétegen, mint a viaszban, megmaradnak a betűk vagy metszvény formái, s azt beöntik ólom és cinkvegyülettel. Az ilyen betűs tábla sokkal erősebb, mint a tömördek sok apró betűpálcza egymáshoz illesztéséből alakult *szedés*. A metszvényeknél azonban soha sem oly tiszta és szép az ólom, mint maga az eredeti, mert néha a véső oly finoman dolgozik, hogy az ólom e finomságot meg nem őrizheti.

A nagy elterjedési képes lapok nem is ólom, hanem réz clichérol nyomtatják képeiket. Ez a villany segélyével, a galvano-plastica által történik. A rézet föl lehet olvasztani ugyan tűzzel is, de ráönteni egy fára, hogy ne egészen s hogy azt a fát egyenlő réteggel borítsa be: az csak mechanikus uton lehetséges. A folyékony

savak közt a delejes villany földolja a rézet, a réz leülepszik a metszvényre, mely a villanyos folyam befogadására érzékenyebb van téve. A réz a metszvény minden parányiságát oly egyenlően borítja be, hogy az így támadt réteg tökéletesen olyan lesz, mint maga a metszvény. Ilyen cliché sokat lehet készíteni. A bankjegyek, a bélyegek metszvényeit szintén így többszörítik, hogy egyszerre sok példányt lehessen nyomni s a matricza tartós maradjon.

Fájdalom, magyar hírlapoknál elég, ha a czímet öntik rézből, a többit nincs szükség stereotypia segélyével biztosítani a sok ezernyi nyomás veszélye ellen. Sőt a napilapoknál legalább egy évig mindig ugyanazon betűket használhatják szedésre és nyomásra.

A képek nyomását még sok vesződés előzi meg. Először a szedőnek gyűl meg vele a baja, hogy a szöveg közé illeszse. Aztán a gépezet bajlódik vele, hogy a nyomó henger se erősebben, se gyöngébben ne illesse, mint a hogy kell. Ezt mind ki kell tapogatni, mert például a hol a kép sötétebb, azon a helyen erősebb nyomásra van szükség, mint a hol a kép világosabb. Kicsiny vagy nagyobb papírdarabkákkal ragasztják be a kellő pontokon a hengert, melynek nyomásában most bizonyos hullámzó luktetésnek kell váltakozni azon a helyen, hol a képhez ér.

Minden illusztrált vállalat fölköltését a metszvények képezik, melyeken rajzoló és metsző dolgozik. A metszés mindig jóval többbe kerül, mint a rajz. A tarifa négyzet hüvelyk után szól, és a szerint ingadozik, a mint a kép több vagy kevesebb dolgot igényel. A mely képen sok fehér és sok sötét van, de nincsenek apró-cseprőségek, az jutányosabban út ki a számlában.

Lenni vagy nem lenni.

Fővárosi tárcza.

„To be or not to be: that is the question!“
Shakespeare.

Tizenkét nap alatt hét öngyilkosság s két öngyilkossági kísérlet! Nem az egész országban, hanem egyedül a fővárosban.

Ez megdöbbentő, elszomorító, lesújtó. Kik azok, kik a kétségbeesés vagy életunt-ság megingathatlan eltökélésével azt kiáltják a társadalomnak, ismerőseiknek s magának az életnek: „Morituri vos salutant!“

Emberek, kiket az aggkor terhe nyom, s a vénség gyötrelmei untatnak és kizokálnak? Emberek, kik Petőfi szerint „millió embertárs között egyedül“ és elhagyottan állnak a világban? Emberek, kiket a sors születésük óta prédál dobott oda a mardosó nyomornak, s kiket minden „ág húz“?

Nem. Mindannyian ifjak még! Virágkorában állnak az életnek, melyet alig tanultak ismerni, s már is kifacsart citrom gyantán dobnak el maguktól. A hét boldogtalan közül öt csak az imént lett ifjúvá, míg kettőt csak pár év előtt avatott az életkor férfiaká. Vajon azzá lettek *erkölcsi erő* tekintetében is?

S nem álltak egyedül a világban, mint az apátlan, anyátlan úrva. Emesz anyát, amaz testvért, a harmadik széleskörű rokonságot hagy maga után. Bölcsőjüket nem ringatta az a kegyetlen nyomor, mely aszott kezeiben olykor egy falat száraz kenyeret sem szorít. Ellenkezőleg! Nehány közülök jöletben nőtt föl, s valamennyien bírtak elégséges értelmi tökével arra nézve, hogy szerény, de hasznos küllök s csavarok maradjanak a társadalom nagy gépezetében. Honnan, miért tehát az a reményvesztett kétségbeesés, mely azonnal az életmegsemmisítő fegyver után nyúl?

Egy 24 éves bölcsészethallgató, kinek agg édes anyja van, kezdi a szomorú sort, golyórópítve mellébe. S az ifju nem volt közömbös az őszhaju nő iránt, kitől életét nyerte. Mikor érett gyümölcsösé válik fejében az öngyilkosság gondolata, eladogatja minden ingóságát, s a pénzt elküldi az agg nőnek. Miért nem volt elég szerete *élni* anyjáért s megkímélni azt a legborzasztóbbtól?

A füstölő fegyvert egy fiatal ügyvéd ragadja meg s irányozza öntestének. Egy dördülés — s halottas szoba válik azon helyből, hol az ismerősök hite szerint illatozó mosolyogtak az imént kötött házasság „mézes heteinek“ virágai. Követ-

kezik egy 21 éves kereskedősegéd, ki „szerencsétlen szerelmem“ miatt vesz búcsút a világtól. S alig, hogy elhangzik az a két revolvernyés, melylyel e gyermek vet véget életének: a városligeti hatyru-tónál egy 24 éves ifju süti el magára a gyilkos fegyvert. A példa ragadó. A kőbányai ut mentén egy 28 éves vasuti raktárnok, saját lakásán pedig egy 30 s néhány éves fűszerkeskedő fordítják maguk ellen a golyórópító pisztolyt. Az étellel szakított sorát beárja egy 22 éves, költői kedélyű ifju, ki a Gellérthegy ormán lövi meg magát, kikeresve magának e czélra — mint hátrahagyott levelében mondja — „házaja legszebb pontját“, s üdvözölve anyját.

Ime rövid tizenkét nap öngyilkossági statisztikája...

Akármi legyen indoka e kétségbeesett teteknek, amny bizonyos, hogy az élet nagyon sokat vesztett e csöbélből a mai társadalomban. Mai napság akárhány emberre nézve a legesélyesebb lappalja elégséges ok az öngyilkosságra. Egy érzékeny keblű, titkon epedő ifju, ki kosarat kap imádottjától a bában, látva mi ként röpül el a kaczer leány valamely versenytárs karján: nem lát más győzött baja ellen, mint a halált. Egy másikat „szekundába pónál“ tanítja a mathesisből vagy a görög nyelvből: indok az öngyilkosságra. A harmadik talán könnyelmű volt, rossz fát tett a tűzre, adósságot csinált s korhelykedett, a miért fél apja szeme elé kerülni: ok a föbelövésre!

A szép nem semmit sem enged e tekintetben az erőnek. A fiatal leány, kinek fejét megzavarták azon salakos francia regények, melyekkel bizonyos irodalmi szatésok már-már elárasztják az egész országot, s ki hiába keresi maga körül azon ideálokat megtestülve, melyeket ábrándjai közepette alkotott vagy képzelt: valódi szerencsétlenségének csak öngyilkosság által vél véget vehetni. Ha apa vagy anya vagy: alig mersz ma már megtagadni leányodtól valamely kívánságot, remegve attól, hogy a túlértékény lény annyira szívére veendi e tagadó választ, hogy/élete ellen fog törni. A cselekedtől is eltűrsz mindenféle hanyagságot és rendetlenséget, s ha már semmikép sem állhatod meg, hogy meg ne pirongassad őket: lehetőleg megczukrozza adod be nekik a keserű labdacot. Mert az épen nem ritka dolog ezidőszent, hogy egy „mivelt“ szobaczeius vagy sentimentális szakácsné neki rohanjon a Dunának, a miért gazdája isten igazában lehorotta. Inkább magadba fojtod hát meredget s növeszted epédet, semhogy okot szolgálással valakinek az életvesztésre.

Nem mulik el hét, hogy e ragálynak ne esék áldozatul néhány — s közöttük akárhány — jóraváló emberélet. A lapok stereotip lakonissal említik föl az egymásra következő, s olykor torlódo eseteket, a közönség pedig a megszokottság blazirtságával — vagy ha esetleg ismerősről van szó — pillanatnyi izgatottsággal olvassa a pár sorba szorított hirt. Aztán?

Nos aztán az élet nagy szivaca hamar letöri e szerencsétlenek neveit az emlékezet táblájáról. „Die Todten reiten schnell!“ A közönség hamar feled, oly hamar, hogy eszébe sem jut elmélni azon társadalmi körjelenség fölött, melyet az öngyilkossági mánia képez.

Csodálatos! A párbaj, e másik körjelenség, már évtizedek óta foglalkoztatja a humanizmus barátjait, — az öngyilkosság dülőbb ragályának okait elemezni s azok közül egyiknek másiknak megszüntetése fölött elmélni ellenben alig jutott meg valakinek eszébe. Pedig miért kárhözatos első sorban a párbaj? Mert emberélet kockázatásával jár, s évenként áldozatokat követel, kik meghidegülő testük vérelv áztatják a küzdőt, melyen az ellenfél golyója, vagy kardéle leteríti őket. Ha a bajvívás nem lenne életveszélyes mérkőzés, s az ellenfelek nem karddal és pisztolylyal, hanem sétabottal s bodzafapuskával állnának egymással szemben, aligha tartaná valaki szükségesnek sikra szállni a párbaj ellen azon erkölcsi, észszerűségi s jogi érvekkel, melyek most ellene fölhozhatók.

Még naiv lelkek előtt sem szorul magyarázatra, hogy az öngyilkossági kört nem szüntethetik meg sem törvényhozási intézkedések, sem társadalmi ellenmozgalom, mint a párbajt. Az új büntető törvény szigorának ezental a bajvívó felek és segédek ép úgy alája fognak esni nálunk, mint Angliában, hol a párbaj a legkíméletlenebbül sújtott büntények közé tartozik. De ki büntethető az öngyilkost, a halottat?

serv s a modern ifjuság világfájdalma, korai életútsága és spleen-jé fognak szerepelni. S az utóbbi három ellen nincs más ország, mint magának a társadalomnak javulása.

Borostyáni Nándor.

A hétről.

© Mióta b. Sennyey Pál Magyarország közgazgatását ázsiainak nevezé, azóta ez az elnevezés közmondásossá vált. Átérezte az ország, hogy biz azon sok a javítani való, s kormány és törvényhozás hozzá is látott a szervezés ama nagy munkájához, mely föltétele lesz állami és társadalmi fejlődésünknek.

Meg is indult a munka sorényen. A felelős parlamenti kormányval mindenek előtt összhangzásba kelle hozni a törvényhatóságokat. Azok a vármegyék, az ó csaknem állami souverainitással határos autonómiaikkal, csakugyan hatalmas vedbástyák voltak a felelőtlen s gyarkorta nemzetellenesszellemű vezetett kormány-székek tulkapásaival szemben. De a magyar állam felépülésén dolgozó, hazafias kormányok, melyek épen arra a czélra törekednek, a mikre egykor a megyék, csakhogy szétszórta s gyakran ellentétes irányok helyett egységes terr szerint s egyesített erőkké, sokban akadályozva láthaták magokat működésükben a hajdani megyék által. Ezeket kelle tehát akkép alakítani, hogy a parlamenti kormányformába bele illeszkedjenek, gépezetében szükséges kerekét képezzenek s a kormány állami czélra intézett törvényes szándokait előmozdítsák.

Azonban akadt egy töredék, mely a magyar alkotmány védszárnyai alatt kifejtett, annak legnagyobb jótéteményeit kiváló mérvben élvezé, privilegiumokat szerzett, azokat kiterjeszté s bár maga csak jövényen volt e hazában, nem sokára oly hatalomra vergődött, hogy e haza autochthon gyermekei lettek idegenekké alatta.

Ezek a szász atyafiak, Erdélyben.

Most hogy az ország ujászervezésének munkája megindult, s hazaszerte vége készül szakadni a kiváltságos helyzeteknek: előállanak s privilegizált állásukra hivatkozva, tiltakozást emelnek az új szervezkedés ellen. Alig vannak 150 ezeren, ketszer beférnének Budapestre s merik követelni a maguk számára a külön sütetet.

Az országgyűlésen e héten került tárgyalásra a Királyföld rendezéséről szóló törvényjavaslat. Ott a királyföldi képviselők felemelték szavukat az új terr ellen, mely meg most is kiváltságos állást biztosít számukra, bár az minden más helyen elterültetik: s kijelentik, hogy ok e törvényjavaslat keresztülvételében jograblást, szőszegést, becselenséget látnak. Sőt e javaslat szentesítése esetére esküszegéssel merik vádolni magát a koronás királyt.

Bauszner Guidának nevezik azt az urat, a kinek beszédében mind ez elolvasható. A képviselőház, bár méltó indignitóját nem fojtotta el, mégis békén tűrte a berzenkedést, s a higadtság és tapintat rendkívüli mértékéről tett tanubizonyoságot, mikor a nemzet- és felségérső szónokot kihallgatta. Ne mondhasa a magyar országgyűlésről senki, hogy az igaztalan vádakat is nem bírja elviselni, ne mondhasák, hogy elfojtja a neki nem tetsző szót; mert hisz ebből csak politikai kapitalist teremtene ellenségeinket, kik azonnal a nemzetiségek elnyomatását kürtölnék világgá. Különben is csak az volt a szász Kleon czélja, hogy felingerelje a kedélyeket s elvonassa magától a szót. E számításával felsült; a szászok kijátszótták utolsó tromfjokat s megmutatták a világnak, mennyire nem érdemlik meg azt a végtelen türelmet, melylyel a magyar nemzet irántok viseltetik.

Tisza Kálmán felett az impertinens beszédre higgadtan, az igazság fölényével. Beszéde nem volt olyan, minőt a támadás megérdemelt volna, de olyan volt, minőt a magyar nemzet és törvényhozása méltósága megkövetel.

Irodalom és művészet.

— Vajda János „Ujabb költemények“ című gyűjteményére hirdet előfizetést. Felhívásában előadja, hogy eddig előfizetési ivekkel nem volt terhére az olvasó közönségnek, s irodalmi dolgozatait, a meddig lehetséges volt, könyvtársi uton igyeke-

zett a közönség kezeibe juttatni; de a mostani irodalmi viszonyok közt szépirodalmi, főleg verses dolgozatok közzétételének az egyenes közvetlen előfizetési fölhíváson kívül minden egyéb módja szerfölt megnehezült, kivált reá nézve, ki semmi irodalmi párthoz sem esatlakozott. Nem maradt tehát egyéb hátra, mint művei értékére, az értelmes olvasó közönség elfogulatlan s önálló ítéletére, méltányosságára s pártfogására támaszkodva, saját magának vállalkozni legujabb munkája kiadására.

„Nem táplálok — ugymond — vérmes reményeket. Az oly magas műveltségű olvasók száma, kik nem a napi sajtó lármája, nem a pajtás czébbeli itészet erőszakolt diesötítése után indulnak, minden országban igen csekély. De nem is anyagi jutalom, nem is művem kiadásának biztosítása, mert hiszen e csekélyrege önérom is képes is ez már ugyszólván befejezett dolog; hanem inkább művem nagyobb s gyorsabb elterjedése ezuttal ohajtott czédom, s ha olvasó közönségünk színe, teteje, mely hazánkban a hasonnemű szellemi termékeket élvezni képes, csak feles számmal részesitend is támogatásában, már akkor kitűzött czédom, munkám nyilvános elterjedése, ez uton sokkal nagyobb mérvben lesz elérve, mint azt könyvtársi, bizományi kezeléssel évek során várhatom volna.“

A kötet tartalmát teendik „Alfréd regénye“ című költői beszély, „Végtelenség“ című nagyobb, s még néhány kisebb költemény, melyek önálló füzetben itt jelennek meg először. Előfizetési ár füzött példányra 1 frt, diszkötésűre 2 frt. Tíz egyszerre beküldött előfizetésre egy diszkötésű emlékpéldánnyal szolgál. Az előfizetése kérésé szerint akár előfizetési iven, akár postai utalvánnyal küldhetők be és pedig lehetőleg l. évi ápril 10-éig, — egyenesen hozzá ily czím alatt: „Vajda Jánosnak, Budapest, belváros, országot 29. sz. I. em.“ A könyv díszes kiállításban a jövő ápril hóban mindenestre megjelenik és szét fog az előfizetőknek küldetni.

E felhíváshoz részünkről csak azt esatlathatjuk, hogy Vajda János eredeti tehetsége, gazdag phantasiája, szenvedélyes és erőteljes nyelve oly elismerést szerettek a költőnek, hogy ez új munkáját is kétségkivül élnék érdekltséggel s tömeges pártolással fogadja az irodalomkedvelő közönség. A „Vasárnapi Ujság“ közönsége ismeri Vajda költői működését, elég tehát csak a mult évfolyamban közöltre hivatkozva, egyszerűen kifejeznünk meleg ajánlatunkat.

— „A két Kislady“ czim alatt jelent meg egy esinos kiállítású kötet Szana Tamástól, melyben Kislady Sándor és Kislady Károly írói élet- és jellemrajzát vesszük könnyedeből modorban írva. Adatában Toldy után alig találunk valami újat, feldolgozásában is a megszokott szempontok szerint ítéli meg szerző mindenik Kisladyt, de azért aesthetikai és irodalmi tanulmányokban szegény könyvpiacunkon ajánlásra méltó termék, melynek elterjedését ohajtnk. *Aigner* Lajosnál jelent meg, s ára 1 frt 50 kr.

— Török Károly ifjan elhunyt író és népköltési gyűjtő összeszedett műveinek kiadására vonatkozó előfizetési fölhívást emeltünk meg lapunk mult számában. Sajtóhibából az író neve Károly helyett Kálmánnak volt szedve, a mit ezennel helyreigazítunk. Az elhunyt ifju író a „Vasárnapi Ujság“-nak is munkatársa volt, s „Tónainé leánya“ című elbeszélése, néhány verse és népéleti leírása jelent meg lapunkban.

— Nemzeti színház. Goldmark dalművét: *sába királynőt* hatással mutatták be mult szombaton, s nincs kétség, hogy tartós vonzereje lesz a közönségre. Szövege a bibliából van merítve, Mosenthal írta, drámáilag elég győnge szerkesztettel, de arról gondoskodott, hogy a zene számára lehetőleg felhasználható részeket szolgáltatson de Dóczy Lajos fordította le választékos nyelven. Két szerelmi viszony szövődik végig az opera eseklévényén: Assád szerelme a sábai királynő iránt, és a főpap leányának, Sulamithnak tiszta szerelme Assád iránt, ki féktelen szenvedélyében Jehova templomában mondja ki, hogy ő nem hisz Izrael istenében, mert ő egy *istenőt* (a királynőt) bálványoz. Ezért a főpapok elítélik, s a sivatagban, a Szánum vihara őli meg. Goldmark zenéje szerencsésébb a szövegnél.

tartalmas, s keleties színezése és a vallásos dallamok élénken emelik hatását, e mellett hangszerelése is művészi. A közönség sok tapsal adott kifejezést a hatásnak, s Goldmarkot is (ki a próbákat maga vezette) több ízben kitapsolta. A kiállítás fénye, a nagy csoportozatok, a királynő bevonulásának pompája, szintén nem közönséges tényezői voltak a hatásnak. Az előadás egyöntetűségét azonban megzavarta, hogy Ellinger (Assád) akármilyen jóhangú énekes is, de hangja már sokszor megbicsaklik, s előadása és játéka rendszerint csak bizonytalanságokat, a benső tartalom helyett színpadi találgatásokat nyújt. Tannerné asszony (Saba királynője) sem az érzések meleg kifejezésében szokta keresni szerepeinek erejét, mint Nagyné-Benza Ida asszony, ki Sulamithot drámai lével játszotta és énekelte. Odry (Salamon) és Kőszeghy (főpap) teljes sikert biztosítottak saját szerepeiknek. Az ének- és zenekarok kifogás nélkül teljesítették a rájuk eső jelentékeny feladatot.

— **Népszínház.** E hó 21-én Csepregi Ferencnek egy akadémiai pályázaton figyelemkeltőleg megemlített vig színműve: „A vízözön” került színre, fényes kiállítással, a mire szüksége is van, mert magában véve nem sok a színpadi hatása. A bibliai özönvíz képezi tárgyát, s vigan tárgyalja a nagy katasztrófát, a Noé-család tagjainak összekötéséből és szerelmi viszonyaiból alakítva az elegyes epizódokat. A humor nem sok benne, az egész nem az alkotó erő, hanem a szeszélyes csapongás munkája, és az látszik rajta, hogy a szerző jóval többet akart, mint a mennyit voltaképpen aztán elért. A darab vezéreszméje az, hogy az emberi gyöngeségek mindenütt uralkodnak, hol ember van, s uralkodik az általános gonoszúságból kiválasztott Noé-család körében is. Ez eszme sines biztos kézzel keresztül víve a darabon. A pathetikus egyvelegnek légvonzóbb részét Azel és Rachel szerelme képezi. Nyelvezete gondos, de eszméi köznapiak s kifejezéseiben kevés a tömörség. A darab némely részeiben a hatás föltételei nem hiányoznak, csak hogy a népszínháznak nincs oly személyzete, hogy egy népesebb darabban az igényeket kielégíthesse. A segítségereplők gyöngesége nyújtotta az előadást, s inkább csak a kiállítás igazán pazar fénye nyerte meg a közönség tetszését.

— **Liszt Ferenc,** ki már visszavonult a nyilvános hangversenyektől, e hó 21-én ismét megjelent a közönség előtt, zongorája mellett, hogy az árvíz-károsultak javára játszik. Harmincznyolcz év előtt is, mikor külföldi diadalmas utjából hazatért, szintén az 1838-ki árvíz-károsultak javára mutatta be nagy művészetét. Most ismét ily jótékony célra lépett elő, talán éppen *utolszor*, mert csakis a rendkívüli és szomorú alkalomnak engedve ült újra, mint hangversenyző a zongora mellé. Épen azért sietett is mindenki, hogy a zongora-irályi játékát hallhassa. A redout nagy terméi szűkei lettek az ostromló tömeg számára. Liszt rendkívüli játékaról nemes mit írni, mert a magasztalásnak minden kifejezését kimerítették már évtizedek óta, ha az előadásról szólnak. Tapshivár üdvözölté, mikor megjelent, s tapsvihár kísérte minden darabját. Közben a Liszt-egylet énekelte kardalokat Liszt műveiből.

— **A budai várszínházban** még ezen a héten sem voltak előadások. Az árvíz kezdete, annak már több egy hónapjánál, félbeszakították s azóta nem kezdtek meg újra. Az igazgatóság ebbeli eljárása olyasmire engedett következtetni, mintha az árvíz ürügyét arra akarná felhasználni, hogy kedvez tervét — a várbeli előadások abbahagyását — szép módjával valóshatassa. Egy heti szünet után terjedni kezdett s a lapokba is átment a hír, hogy az előadások végkép abbamaradnak. Ugy látszik az igazgatóságtól kísérletkép kinyújtott érző szarv volt, mert teljességgel nem sietett megzafolni. Csak mikor minden hírlapot bejárt a hír s mindenütt indignatióval fogadták, kezdte egyik lap félénken és határozatlannal desavonálni a hírt. Nehány nap múlva egy másik lap, állítólag egyenesen az igazgatóságtól, hozott czífolatot. E czífolat, melyet a többi lapok alig említették föl, talán apokryph is. Legalább a nemzeti színház igazgatóságának fogal-

* Ugy halljuk, e hét szombatján csakugyan megkezdődnek. Szerk.

mazói érdekében ohajtandó, hogy az lett legyen: mert oly magyarsággal adta tudtúl, hogy a várbeli előadások „nem lettek beszüntetve, csak ideiglenesen lettek beállítva (!) az árvíz miatt,” hogy a dolog lényegében való örömmel, ha igaz lett volna, nagyon elrontotta a fölötti megbotráncolásunk, hogy egy magasabb nyelvművelő nemzeti intézet igazgatóságában ily ékesen-írak magyarl. Azóta azonban ismét két hét telt el. Az árvíz (mely a várba ugyan fel sem hágott volt!) visszatér medreibe; de a várszínház ajtaja még mindig zárva. A várban pedig napról napra terjed a hír, s tárgyalják mindenütt, hogy a város beleegyeznek már a szerződés felbontásába s a színház s Svobodái és a német múzsái lesz. Mindenesetre örvedetes haladás a magyar fővárosban!

Köztintezetek, egyletek.

— **A magyar tud. akadémia** hétfői osztályülésén összes ülés előzte meg, melyben *Vadnai Károly* olvasta föl a Teleki-féle vigjáték-pályázatról szóló jelentését. A pályázat eredménye egyáltalán nem kedvező. Valamint az előbbi pályázaton, ugy a mostani is főbaj a jellemrajz elhanyagolása s a komikai ér hiánya. A jelentés szerint a pályázat alját az „Álművészek”, „Néveser” és „Nőhódító társaság” képezik. Anyaguk gyarló, kidolgozásuk ügyetlen, nyelvük „lajos konyhanyelv”, elmésségnek nincs bennük nyoma stb. Jobbat mondhatni „A férj iskolája”, „Az arckép”, s „A szerelmi tűzpróba” címűekről. Az elsőnek alapföggelata eléggé jó, de cselekvénye gyöngye, a bonyodalom valószínűtlen, s az alakok festése érdektelen. A másodiknak nyelve esinos, de alakjai merő chablonok. A harmadik végre kiforratlan tehetség egyetlen terméke. Legtöbbet a „Doctor Percival” című mű ér. Szerkezetében, az alakfestésben, s az egész kidolgozásban műgond nyilvánul, a vigjáték kerek egészet képez, verselése pedig a bravour fölkív emelkedik. De másfelől hiányzik belőle az eredetiség. Főalakja utánzás, a cselekvény lényege pedig komikai hatás helyett sérti az izlést s a társadalmi nemes fogalmat. *Expositója világos, érdekes*, a harmadik felvonásban több igen élénk komikai jelenés van; de a második felvonás cselekvényének főpontja, mely a hős poruljárását vonja maga után, visszataszító. Előnye mellett sem tekinthető tehát e mű szépirodalmi nyereségnek. A darab XIV. Lajos századában, Párisban játszák. Percival, egy pedáns, féltékeny vén orvos, elzárja nejét a világtól, ki atyja által kényszerítve ment csak nőül Percivalhoz. Egy fiatal, Tankréd nevű főúr, ki azelőtt szerette, de cserben hagyta a nőt, megbánva tettét, mint beteg Percival házába megy, s az orvos nevének, Melisandnak, szerelmet vall. Percival felháborodik s rendőrt fut, Tankréd pedig elszánja magát, hogy a nő szívét visszahozza. Egy nagybátyja csellel be is jut a házba, hogy a nőt rábeszélje régi szerelmére. De Melisand hű kíván maradni kötelességéhez s bár szereti Tankrédt, nem akarja követni azt, ki őt egyszer hűtlenül elhagyta. Ámde Percival oly botor és undok eszközöz folyomodik, mely a nő szívét egészen elborzasztja. Bűvös, mérges porokkal akarja őt szerelemre gyújtani. A nő megtudva ezt a famulustól, maga kéri Tankrédot, ki agastyán alakjában jut be a házhoz, hogy szabadítsa meg őt gonosz vén férjétől. Tankréd igéri, hogy meg is szabadítja de törvényes uton. Némi bonyadalom után a mű azzal végződik, hogy a törvényszék elválasztja férjétől Melisandot, Percival pedig, a miért neje ellen mérgező szeket akart alkalmazni, diplomáját vesztí s száműzetik. A király ugyan megkegyelmez neki, de Melisand Tankréddé lesz. „Doctor Percival”-nak — mondja végül a jelentés — a bíráló bizottság nem tulajdoníthat sem költői becsét, sem színpadi hatást, midőn a bizottság a pályaművek legjobbjának egyik legfőbb hibájával az érkezői izlésteleniséget nyilvánítja: akkor a gyöngéségi érzet csak azt sugallhatja, hogy a jelentés felolvasása után ne hirdettesék ki azonnal a szerző neve, ki ezt a kíméletes eljárást pályamunkájának több méltányolni való jó tulajdonánál s általános költői tehetségénél fogva mindenesetre megérdemli. És megérdemli a száz aranyat is, mint munkáját, de nem mint a „magas vigjátéka” kitűzött akadémiai jutalmat.

E jelentést az összéülés tudomásul vévén, a második osztály ülése következett, melyben *Wenzel Gusztáv* értekezett az országos s partikuláris jogok közti viszonyról, az összehasonlító jogtudomány szemponjtáiból, kifejtve azon elveket, melyek a jogtudomány mai álláspontjából e kérdésre nézve zsinormértékül szolgálhatnak. Utána *Wertheimer Ede*, mint vendég olvasta föl „Házasságtervezés Erzsébet Anglia királynője és Károly osztrák főherceg között” című értekezését, adatait egykoru (1559—61-ki) forrásokból merítve. Érdekesen változa *Ferdinánd* császár kerületének gr. Helfenstein és báró Brenner angliai utját, kiknek meg volt hagyva a császár részéről: kipihatólni, hajlandó-e Erzsébetet a császár valamelyik fiát férjévé választani. De minden fáradozás füstbe ment, mert Erzsébet a házasság iránt általán ellenszenvvel viseltetett. Ezen értekezés után az ülés véget ért.

Mi ujság?

— **Azon t. előfizetőket,** kiknek előfizetése márczius hó végével lejár, megrendeléseik mielőbbi beküldésére kéri föl a kiadóhivatal, hogy a lapok küldésében fönakadás ne történjék.

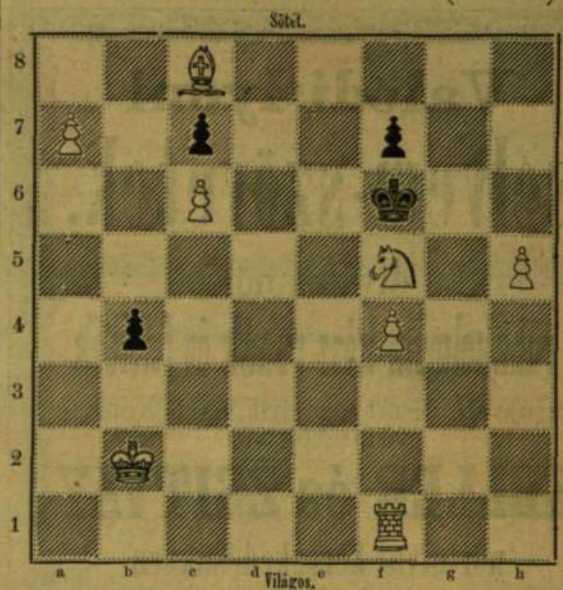
— **A Duna árja** kezd visszatérni medrébe, s az előtött részek megszabadultak az ostromzár alól, négy heti keserves idő után. A főváros előtött utcaí és telkei e hó 21-én kezdtek kibontakozni, mikor a vizállás leszállt a 21 lábnyi magasságból s e hó 23-án 18 $\frac{1}{2}$ lábnyi víz mellett a kikötő alsó partjai is előtűntek, vastag iszapréteggel borítva. Mindenütt nagy iszap fedi az előtött helyeket, de a Csallóközben és Csepelből érkezett hírek szerint, az ősi vetés ott még sem szenvedett sokat. A Duna alsó részein azonban a mult hét még mindig a veszedelmek és a pusztulás napjaiból állt. A heves szelek által korbácsolt hullámok áttörték több helyen a gátakat, s a volt határörvidéket *Panosova* körül, és a horvát partokon (nevezetesen *Vukovárnán*) nagy pusztítás történt. *Bezdánból* jelentik márcz. 22-ikéről, hogy *Vajsák, Bogván, Novoszello, Plávna* s a többi Dunamelléki községek a folyam balpartján mind el vannak öntve. Kapuzsina belterülete kis szigetként áll a nagy tengerben. *Zombor* és *Apatin* közt megszűnt a közlekedés. A megyei gátak átszakadtak, s *Bezdántól Zomborig* négy mértföldnyi hosszúságban egyedül a *Ferencz-csatorna* gátjai védik a vidéket. *Az újvidéki* városi gátakon 22-én délután átesapott a víz, s a város lakói teljes erővel dolgoznak a csatorna gátján. *Bács megyében* 400,000 hold van víz alatt. — *A Tisza* vize is több nap óta pusztít, s egyik mellékfolyója, a *Nagygyó* Máramarosban, Huszt körül a vasuti töltéseket is elrombolta. A Tisza mentében levő községek a legaggodalmasabb napokat élék. A kiáradt folyót a Duna magas árja sokáig visszartotta, s csak nagyon esondós folyása volt. *Tokaj* körül messze területekre kiöntött, *Szolnoknál* folytonos aggodalmak közt virasztottak és *Szegednél* éjjel-nappal dolgoztak a töltéseken. Itt a Maros nagy vize is növelte a veszélyt. Legutóbb apadást jelentenek a *Tiszavidékről*, de *Nagy-Becskerek*nél mégis bekövetkezett a pusztítás. Itt hat falat borított el, s az egész határörvidéket e helyen valósgos tenger borítja.

— **Deák sirjára** keletről földet küldött két hazánkfi: *Schönwald Adolf* és *Nogell István* s e mellett egyenként 8 frtot a szoborra. *Smyrnából* küldték a földet, két kis aranyos zacskóban; az egyikben *Ephesusból* való föld van, mely a hajdani *Diana-templom*ot fedte, a másikban *Sardeshól* való. Amazt a legnagyobb tértő szent *Pál* apostol tapodta, emezt *Solon*, mikor *Croesus*t intette, hogy minden hatalom porba dől. „Bölcsesség és mérséklet, *Solon*, sz. *Pál* és *Deák* — mondja a mellékelt levél — sok időköz fognak még ragyogni a történelemben.” A küldeményt átadták a gyász-bizottságnak.

— **Néptanítóknak nyújtott ajándék.** *Ráth Már* budapesti könyvkereskedő a kiadásában megjelent kabinet-kiadásokból, *Családi könyvtár*ból, *Történelmi könyvtár*ból és a *Budapesti Szemle* új folyamából *hátszeresét* forint árú műveket oly feltétellel becsitott a közoktatási miniszter rendelkezésére, hogy ez azokat „*Deák*” és *Toldy* emlékeztetésé címén

SAKKJÁTÉK.

851. számú feladv. *Votruba J. L.-től* (Bécsben).

Világos indul s a negyedik lépésre háromféléképen mattot mond.*

846-dik számú feladvány megfejtése.

(Szabó Gy.-től Kowakában.)

VII. **Söt.**
1. He3—e4 . . . . . Kd4—e5: (a)
2. Vh3—h5 . . . . . Fh1—d5:
3. Hg7—e6 † . . . . . tetsz. szerint
4. V mattot ad.

a)
1. . . . . Hh2—f3 (b)
2. Hg7—e6 † stb.
b)
1. . . . . Fh1—f3
2. Fd5—e4 stb.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fülöp József. — Gelsen: Glesinger Zsigmond. — Sárospatakon: Gérecz Károly. — Debreczenben: Zagyva Imre. — Sziget-Csögen: Mayer Károly. — Miskolcon: Hartmann testvérek. — Budapesten: K. J. és F. H. — Sztambron: Vass János. — Keekeméten: Galambos Károly. — A pesti sakk-ár.

* E feladványnak háromféle megoldása van t. i. három különböző első lépéssel.

Előfizetési fölhívás

VASÁRNAPI UJSÁG

és

POLITIKAI UJDONSÁGOK-ra.

Azon t. előfizetőinket, kiknek előfizetése márczius hó végével lejár, fölkérjük, hogy mielőbb sziveskedjenek megújítani megrendeléseiket, nehogy az új évnegyed kezdetén az előfizetések összetörölódása vagy elkésése miatt késedelem álljon be a lapok küldésében.

Előfizetési föltételek:

Postai szétküldéssel vagy Budapesten hához hordva

a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együttl: . . . . . 3 ft.

Negyedévre . . . . . 6 „

Félévre . . . . . 12 „

Csupán a Vasárnapi Ujság:

Negyedévre . . . . . 2 ft.

Félévre . . . . . 4 „

Csupán a Politikai Ujdonságok:

Negyedévre . . . . . 1 ft. 50 kr.

Félévre . . . . . 3 „

— Az előfizetések legészserűbben postautalvány által eszközölhetők.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala (Budapest, egyetem-tér 4. szám.)

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.

(L. Egyetem-tér 2. sz.)

Tartalom.

Freiligrath Ferdinánd (arezképpel). — A képes biblia. — A csudálatos történet (folyt.). — A montenegrói vladika (képpel). — Trapezanti görög és örömyi nő (képpel). — Az 1825. pozsonyi országgyűlés megnyitása és első ülései (vége). — A legjobb szivarok hazája. — Két új listája. — Strogoff Mihály utazása (folyt. képpel). — Egyveleg. — Melléklet: Hogyan készülnek az illusztrált lapok képei? (ábrával). — Lenni vagy nem lenni. — A hétről. — Irodalom és művészet. — Köztintezetek, egyletek. — Mi ujság? stb.

HETI-NAPTÁR.

Hónapi és hetinap	Katholikus és protestáns naptár		Görög-ország naptár		Israelliták naptára		Nap		Hold	
	nap	szombat	nap	szombat	nap	szombat	nap	szombat	nap	szombat
26 Vasár.	14 Jenő, Manó	14 Iakare	14 04 Benedek	14 04 Benedek	1 Nisan Rosch.	1 Nisan Rosch.	6. p. 6. p.	6. p. 6. p.	6. p. 6. p.	6. p. 6. p.
27 Hétfő	Rupert püsp.	Rupert	15 Agabus	15 Agabus	2 Aron gy. bal.	2 Aron gy. bal.	5 52 6 20	6 1 7 20	5 50 6 22	6 19 8 42
28 Kedd	Sixtus pápa	Virány	16 Sabinus	16 Sabinus	3	3	5 48 6 23	6 39 10 6	5 46 6 25	7 7 11 32
29 Szerd.	Eustáz, Jónás	Jónás	17 Elek	17 Elek	4	4	5 46 6 25	7 7 11 32	5 43 6 26	7 42 regg.
30 Csüt.	Angela szüz	Angyalka	18 Cyrill	18 Cyrill	5	5	5 41 6 28	8 28 0 54	5 39 6 31	regg. 1 62
31 Pént.	Kornélia	Kornélia	19 Chrysanth	19 Chrysanth	6	6				
1 Szom.	Hugó püspök	Hugó	20 Joh. Ser.	20 Joh. Ser.	7 Szab. Tiszta	7 Szab. Tiszta				

Hold változása. 3 1-én 5 óra 28 perczkor délután.

Ha határozott időre kell, vagy annak helye egyszeri igazánál 10 krajczár; többszöri igazánál 10 krajczár. Bélyegdíj külön minden igazán után 30 kr.

HIRDETÉSEK.

Kiadó-hivatalunk számára hirdetőket elfogad *Budában*; Haszenstein és Vogler Wallischgasse Nr. 10, Mosse R. Seilerstrasse Nr. 2 és Oppelk A. Wollzeile Nr. 22.

Valódi lyoni selyem-szövetek,
divatos női ruhakelmék, kész ruhák és felöltők
legújabb divat szerint és tökéletes választékban

KELLER és ZSITVAY
női divat-kereskedésükben
Budapest, Szerviták épületében.

Nyilvános tiszteletem és köszönetemet

nyilvánítottam ezennel *Orlicé Rudolf* mennyiségtanár úrnak, *Berlin, Wilhelmstrasse 127*, mint a kinek utasítására már az első húzáson

egy terno és három ambot, azaz **5723 frtot** nyertem.

Nem mulaszthatom el ezen úrnak ezennel legőszintebb köszönetemet nyilvánítani.

Győrött Grün Lajos.

12 évi siker minden kétség fölé helyezte, miszerint Thedo tanár SZAKÁLL-HAGYMÁJA

a legjobb és legbiztosabb szőrszárítószer, a szép szakállnövekedés elősegítője.

Számtalanok, a legmagasabb állású férfiak közül is, szép szakállukat csupán ezen szernek köszönhetik.

Ezen szer a szakáll növekedését gyorsítja elősegíti úgy hogy 16 óra alatt meglátható, a leggyorsabb idő alatt teljes és erős szakáll nyertek általa, a melyet a bizonyítványok ezrei bizonyítanak.

Mintán számos semmirevaló hamisítás ugyanazon név alatt áruba bocsátatik, jó lesz arra ügyelni, hogy minden csomag a felirattal illel lenyomott pecsétjével legyen ellátva. Ára egy csomagnak 2 frt. 10 kr., postai küldéssel 10 krajczár több.

Schwarzbach, 1875. febr. 25.
Fürost József, gyógyszerész úrnak, Prágában.
Szíves köszönetemet a szakáll-hagymáért; az igen hatásosnak bizonyult be, és én mindenkinél legjobban ajánlhatom.

Hirt Károly J., s. k. építési vállalkozó.
Valódi minőségben kapható: Budapest, Török József f. gyógyszerésznél, király-utca 4. sz. Pozsonyban; Piszatory Bódog gyógyszerésznél, Mihálykapunál.

Figyelemre méltó!

Azon t. hölgyek és menyasszonyok, kiknek szándékuk volt Budapestre menni nagyobb vásárlások végett, *főkértenek ezennel!*

MÖSSNER JÓZSEF
„A MENYASSZONYHOZ”

cimzett vászon- és fehérnemű-kereskedésében magukat előjegyezteni és pedig következő ekből: Mintán az utazás Budapestre száakra menő költséggel van összekötve, az ott létező igen ismert „A menyasszonyhoz” címzett vászon- és fehérnemű cég azon tisztelt hölgyek és menyasszonyoknak, kik teljes bizalommal vannak az említett cég iránt, oly ajánlatot tesz: legyenek szívesek megírni, hogy mely időtájban és hová küldjék megbízott utazónkat, hogy a legközelebbi vaszonn és asztalnémi-mintagyűjteménnyel és a legrendesebben dolgozott kész fehérneműekkel ellátva becses megrendeléseiket átvegye; s részünkről a legpontosabb s leggyorsabb kiszolgálást ígérhetünk a t. revőknek, a legjobb minőségű árukat jutányos árák mellett.

Szíves tudósításukat leginkább azon okból van szerencsénk kikérni: mivel ez által lehetséges lesz az utazó segéd uti költségeit *lehető legcsekélyebbre* szabni és ugyanazon utirányban levő több állomást rendes sorban meglátogatni.

E ekből elegendő egy levelező lapon megírni

a lakhelyet, kívánt időt és a nevet,

melyre bővebb értesítés végett rögtön írunk a t. megkeresőknek.
Előjegyzések ápril 15-ig vétetnek fel.
Arjegyzekek, mintak, méterátszámítási táblák bérmentve és ingyen küldetnek.

ROBEY és TÁRSAI
gazdasági gépgyármokok és mérnökök
Budapest, üllői-út 1. szám,
ajánlják
világhírű gőzgépeket, cséplőgépeket,
2 lovas sorvetőgépeiket,
centrifugál szivattyúkat, arató- és kaszáló-gépeket, lógerelyek konkolyváltókat, szelelő- és szóró-rostákat, és minden más a gazdasági gépszakmába való eszközt.

Elvállalnak minden gépjávitást, rétek öntözési és szárazságtól védekezési berendezéseket. 1715

Arjegyzekekkel kívánatra ingyen szolgálnak.

Coca
Dr. W. Strausz
Makrenapótkéke

A perui coca-növény csodálatos táp- és gyógyerejét Humboldt Sándor ezerszavakkal ajánlotta: „szükmellőség és gumó a coquerosoknál nem fordul elő és testük a legnagyobb megerőtetés mellett is minden táplálék és álm nélkül napokon át éperős marad.” — Boerhave, Bonpland, Tudi és valamennyi dél-amerikai utazók által bebizonyított; a német tudósvilág elméletileg már régén, gyakorlatilag azonban csak a mainzi „szerecsen”-hez címzett gyógyár SAMPSON tanár-éle coca-készítmények használatát által van elismerve, miután ezek friss növényből készülvén s minden hathatós alkatrész változatlanul megtartanak. Ezen készítmények a betegségek szerezésén megkötött mell- és tüdőbetegségeknél, sőt előhaladt korban is kitűnő hatással bírnak (I. sz. lapdacs), gyökeresen gyógyít minden általani és emésztési-betegségeket (II. sz. lapdacs és bor), pótolhatlan minden idegbetegségeket és egyetlen gyökeres gyógyszer, különösen mindenféle gyöngeség ellen (III. sz. lapdacs és borszesz). — Ára 1 doboznak 2 frt, 6 doboz 10 frt, 1 üveg 2 frt.

Kimerítő felvilágosítás dr. Sampson tanár-tól, mely a cocát helyszínen gondosan tanulmányozta, ingyen s bérmentve a „szerecsen”-hez címzett gyógyár Mainzban, és raktárát által Pesten: Török J., gyógyszer., főraktár Magyarországra néve. Prágnak: Schönach Fer., gyógyszer., Prágában: Fürst József, gyógyszer., Bécsben: Haubner Ede, angyal-gyógyár, Hof 6., főraktár Ausztriára néve. 448 (26)

Fekete Bernát
Magyarország első rendű műkereskedése és olajsínyomatú képek raktára

ajánl beszerzés végett, *azélműszövényeket, fényképeket, szobrokat*, továbbá Európa legbiresebb festőinek eredetiit után

olajsínyomatú képeket fényes arany barokk-keretben foglalva és díszesen kiállítva, igen jutányos áron és havi részletfizetésekre.

Rendelvények hozzáim címzeve, vagy pedig utazó ügyneikeim által kérének tétetni.

Fekete Bernát
könyv- és műkereskedése,
1858 Budapest Dorottya-utca 3. sz.

A FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irodalmi intézet kiadásában Budapest (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtáránál kapható:

A MÁSOK PÉNZE. ADOMÁK és JELLEMZŐ VONÁSOK
a forradalom- és honvéd-életből.
(8-rét, 182 lap) füze 80 kr.

Falusi Könyvtár.

- Magyar méhészkönyv, vagyis útmutatás a sikeres méhtenyésztésre, tekintettel a különböző tenyésztési módokra. Irta dr. Farkas M. Füze 50 kr.
- Ügyes Mari, a kis konyhakertész, vagyis alapos oktatás a zöldségtermesztésben, Metzger műve után magyarít István bácsi. Füze 50 kr.
- Takarmány-növények ismertetése és tenyésztése, rétmivelési és takarmányozási naptárral és számos fametszvényvel felvilágosítva. Irta dr. Farkas Mihály. Füze 50 kr.
- Kereskedelmi növények művelése. Nevezetesen az olaj-magú, fonalbeli, festő és egyéb gyáraknak való, végre a közhasznú fűszere növények miképeni termesztéséről szóló kézikönyv. Irta Reischer Endre. Füze 50 kr.
- Juhtenyésztés és gyapjulsmeret, a juhbetegségek ismeretével és gyógyításmódjával. Irta Reischer Endre. Füze 50 kr.
- Gyakorlati és elméleti sertéstenyésztés. A magyar gazda-közönség használatára. Saját tapasztalataik nyomán írták Dely Máttyás, sz. k. Debreczen város állatorvosa stb. és Dely József, Szabolcsmegye állatorvosa. Füze 50 kr.
- Apró majorász vagyis: a baromfitenyésztés foglaltja. Honi és külföldi tekintélyek nyomán saját tapasztalásaival bővítve. Irta Dr. Farkas Mihály. Számos fametszettekkel. Füze 50 kr.
- A bogár-gyümölcs tenyésztése. Irta Farkas Mihály. Füze 50 kr.
- A dinnye-tenyésztés foglaltja és a legjelesebb honi és külföldi esemegyek ismertetése. Irta dr. Farkas Mihály, földbírtokos. Eredeti ábrákkal. 50 kr.
- A szarvasmarha-tenyésztés. Irta Kégy S. 50 kr.
- Eperfa- és selyemhernyó-tenyésztés. Irta Áron Ede 50 kr.
- Szarvasmarha haszonvétele. Irta Kégy S. 50 kr.
- A szőlőművelés kateja. Irta Dr. Perlaky Mihály. Füze 50 kr.
- Borászati vagyis pinczegazdasági kate. Irta Dr. Perlaky M. Füze 50 kr.
- Miként emelhetjük gazdaságunk jövedelmét. A földművelő nép számára. Irta Réti. 50 kr.
- Népszertől és a gazdaság minden ágaira vonatkozó meze gazda naptára, az uradalmak tisztjei számára. Egy, a marhavászt távozatót és elűző rövid jegyzettel. Ring Adorján által összeállítva. 50 kr.
- A tengeri nyulak tenyésztése. Közli Grubicy Géza, előszóval ellátva Korimis Lázló. 50 kr.

A háztartás és konyha számára
Ajánljuk a következő gyakorlati cikkeket és választékát:
Uj petroleum főzőkészülékek, oly sikeresek, melyek az eddig használtakkal szemben, a fűtés olcsósága és kényelme használatánál fogva, hivata van, általában használatba jönni. Az eddig használt főzőkészülék frt. 2,50, 5,40, 7,30, két főzőkész. 6,00, 9,90, 17 frt. 20 kr. A haza való főzőkész. horgonyos, 10 krajczár, 20 krajczár, 2 forintig.

Comfort kávéfőző gőz-gépek, vagyis a haza való főzőkész. gépek legkisebbesbjei, melyek alig tíz perc alatt készítenek kifőzött kávé.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 12 csésze fokoténc frt. 5,80 7,50 8,50 9,70 11— 12,50 15,00 krajczár.
Százele ilyenek teljeskörűen el lehet készíteni: 1 2 3 csésze fokoténc frt. 10,50 13,50 16,50 19 frt.

Chinai (alpara) ezüst eszközök gyári raktára, melyek a csészék, teágyékek és a rajzaiat kívánatra szolgálnak. **Itáliai kávépörkölők,** **Eszternyő-állványok** vasból készült, a kiállítás elegáns, **Angol szarvasmarhák** 16 marokotól két neme 3,50 és 4 frt. **Zeebben fordítók** angol horgonyos-állvány, alommal a házal-állványval használat 1 frt 40 kr. **Amerikai ingaszó** gépekkel páncél legneveztebbekhez is 1 frt 80 kr. **Pécsz perpend** szorító, felfűzött-állványtól felfűzött-állványtól 1 és 1 frt. 80 kr.

KERTÉSZ és EISERT Budapest, Dóczy-utca 2. sz.
Raktárunk kimerítő, rajzokkal illusztrált jegyzékével szívesen szolgálnak.
Traséll megbeszések utánvél mellett gyorsan eszközölnének.

BIRKL JÓZSEF
mű-, szép- és selyem-festészet, nyomdája és vegyészeti mosó-intézet

Budapest, VII. akácia-utca 33. sz. és IV. egyetem-utca 7. sz. ajánlja magát *kélmék, selyem, gyapjú- és vegyes szövetek, shawl és kendők, asztalterítők, szőnyegek* stb. festésére és tisztítására. 1765

NB. A festendő szövetek ármérését nézzenek. — V d ki megrendelések gyorsan és legelőszobban utánvél mell. t. e. szolgáltatók.

A FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irodalmi intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtáránál kapható:

KERTÉSZET KÉZIKÖNYVE.
TÜZETES UTASÍTÁS
A KONYHAKERTÉSZET, VIRÁGMIVELÉS
ÉS
GYÜMÖLCSTENYÉSZTÉS KÖRÉBEN.

A legújabb kiadás után átírt és jegyzetekkel bővítve

GALGOCZI KÁROLY. DR. FARKAS MIHÁLY.
Második bővített kiadás.
(8-rét, 285 lap)
Ára füze 80 krajczár.

TÓVÖLGYI TITUSZ.
A magyar önvédelmi harez 1848/49-ben.
Regényes leírásokkal a népnek.
32 képpel.
Ára füze 1 frt 50 kr.

VASÁRNAPI UJSÁG.

A szász, kir. engedélyezett

korneuburgi marhapor

az osztrák cs. k., a porosz és szász kir. kormányoktól engedélyezve, a hamburgi, londoni, párizsi, müncheni és bécsi érmekel kitüntetett s ő felségeik az angol királynő, valamint a porosz király összes istállójában a legjobb eredménnyel alkalmaztatott. Sok évi tapasztalat alapján kitűnő hatással van mirigyek, bélgyors, vérteljes esztében, továbbá a tej javítására s a legelő-és emésztő-szervek minden betegségeinél.

A cs. k. enged. korneuburgi marhapor használatát általában egészséges házi állatoknál is igen előnyösen alkalmazható, miután az a szervek működését szabályozza, a megemésztelt anyagoknak az egészségre oly károsan ható fölhalmozódását megakadályozza, a tápanyagok használatát elősegíti, s az állatokban az ellenállási erőt javányos befolyások ellen gyámolítja.

Cs. k. kizárólag szabadalmazott

üditő nedv lovak számára
Kwizda Ferencz Jánostól Korneuburgban.

Az egyetlen, mely a magas cs. k. egészségi hatóság által gondosan megvizsgálva, s azután 6 fősége **I. Ferencz József** eszár által kizárólagos szabadalommal ellátva lén.

Körülbelül 15 év óta állatgyógyászati tekintélyek és tapasztalt szakemberek által kipróbálva, erősítőül nagyobb fáradságok előtt és után kitűnő hatással bír, sikeres továbbá közsvény, csúsz, ficzomodások, megrentásoknál, in-bajoknál, szűgy, csípő, keresztcsont és váll-benulásoknál, laggyöngeség, az inak és izmok feszültsége stb. eff-nél; a lovat, a legmagyobb fáradszt mellett is, késő vénségig kitartó erőben és tüzen megtartja.

Egy üveg üditő nedv ára 1 frt 40 kr.

Pata-kenőcs, erdes, ropedezett, törés, kény paták, kicsiny és odvas oldalok ellen, valamint hibátlan, ruganyos patáknál utánnöveked elősegítésére. Egy szelence 1 frt 25 kr.

Pata-és köröm-por, nyirothadás és fájás ellen. Egy üveggel 70 kr.

Erő-táplálék lovak és szarvasmarhák számára, lefogott barmok gyors felsegítésére, a vérteljesítésre s a hizás elősegítésére. Egy nagyobb ládácska 6 frt, kicsiny 3 frt. Egy csomag 30 kr. o. 6.

Huile balsamum Bittneről, a kutyáknál belső fulbogár ellen. Egy üveggel 2 frt 25 kr.

Sömör- és kosz-olaj a kutyáknál, kutyák betegségei, göröcsök, és egyéb bőrkütsékek ellen. Egy üveggel 1 frt 50 kr.

Kutya-labdacsok, közsvény, csúsz és dugulások ellen. Egy dobozzal 1 frt.

Sertés-por, futó lob és elvesztett étvágnál. 1 nagy csomag 1 frt 26 kr. — Kicsiny 63 kr.

Gyógy-por baromfi számára, libák, kacsák, csirkek, gyongytyúk stb. járványa és egyéb betegségeinél. Egy csomag 50 kr.

Vérhas elleni szer *bárányoknál*, valamint azok pióca-betegségeinél. 1 csomag 35 kr.

Ezen állatgyógy-készítmények valódi minőségben kaphatók:

Pesten: Török József gyógyszerész, király-utca 7. sz.; Thallmayer A. és társa; Halbauer testv.; Frommer H.; Strobentz testv.; Kreische Aut.; Kovács J. J.; Kochmeister Fr.; Topits J.; Hoffmann J.; Neruda F. uraknál. — **Budán:** az udvari gyógyszerárban.

Magyarország majdnem minden városa és mezővárosában van raktár, mi koronkint a legelőszobább lapokban köztudomásra hozatik 1723

ÓVÁS. A csalódás elkerülése végett felkérjük mindenki, miszerint KWIZDA F. J. üditő-nedvét, mely egyedül tüntetettvén ki es. k. kiz. szabadalommal, össze ne téveszték más hasonlóan nevezett készítményekkel. Továbbá sziveskedjék mindenki arra ügyelni, hogy a korneuburgi marhapor minden feliratón alábbi név-alírással van köztudomásra hozni, hogy hamisítványok fordulnak elő, melyek teljesen hatástalan, sőt kártékonyak lévén, ezekre különösen figyelmeztetek mindenkit.

Ki védjegyem meghamisítottját olykép juttatja tudomásra, hogy azt törvényes büntetés alá vonhatom, 500 frtig terjedő jutalmat nyer tőlem.

Német birodalmi levelezési lap.

Török József, Rudolstadt Thuringiában.
gyógyszerész úrnak Budapest.

A barátom által ajánlt közsvény-vaszonnat igen jó eredménnyel használtam, és kérem Ont nekem postaelőleg mellett abból útolaj 3 csomagot küldeni.
Rudolstadt, 1876. január 16-én.
1685 Röder, alapítványi bölgy.

Látogató-jegyek

100 nyolcadr. levél monogrammal 80 kr.	50
finomabb papírral drágább boríték 85 „	
1000 ugyannal levélalában 1,80 „	Krtól
eszkési kártya 2,50 „	
Eljegyzési vagy eskési kártyák kívánatra monogrammal is készítenek és minden 100 darabnál 50 krajczárral több számítatik.	
100 nyolcadr. levél nével 60 król följebb boríték 65 „	Krtól
nyolcadr. számla 50 „	
kender-boríték 40 „	Krtól
nyolcadr. levél nével 90 „	
szállító levél nével 60 „	Krtól
kender-boríték czégyomattal 2,80 „	
szállító-levél 5 „	Krtól
iv negyed. levélpapír 7 frttól följebb	
nyolcadr. számlák 4 „	Krtól
negyed. 5,50-tól „	
nyolcadr. czimkártya 5 50 „	Krtól

Angol gyorsajtó-nyomda Budapest, gránátos-utca szerviták épületében. — Vidéki megbízások utánvél mellett a leggyorsabban teljesítetnek.

A FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irodalmi intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtáránál kapható:

ÁTSZÁMITÓ KÖNYV
AZ 1874. ÉVI VIII. TÖRVÉNYEK ALTAL BEHOZOTT UJ MÉTERMÉRTÉKEKRE,
RÉGI MÉRTÉK ÁRÁNAK AZ ÚJ MÉRTÉK ARÁNSZERINTI ÁRASA S VIZSONT.

A TIEDEKS RENDEZER ALÁPIÁN KIDOLGOZTÁK:
XANTUS GYULA és WUNDER JÓZSEF,
GYŐRI ELSŐ TAKARÉPKÉSZLETI TISZTVISELŐK.

Amrednungs-Tabellen
für die neuen, durch den VIII. Gesetzlichen vom Jahre 1874 eingeführten **Metermaße,**
wie auch für die Preis-Berechnungen nach dem neuen Maße im Vergleichnisse zu den Preisen der alten Maße und umgekehrt.

Auf Grundlage des Originalwerkes angeordnet von **Julius Xantus** und **Josef Wunder,**
Besitzer des Meiser'schen Verlags.

Ára 30 kr.

A FRANKLIN-TÁRSULAT kiadó-hivatalában (Budapest, egyetem-utca 4-ik sz.) megrendelhető:

Legolcsóbb újság a magyar nép számára

KÉPES NÉPLAP
és
POLITIKAI HIRADÓ

mely megjelen minden héten vasárnapon, mulattató és tanulságos tartalommal, s a hazai és külföldi politikát tárgyaló rendes rovattal.

A minden héten egy iven megjelenő és képekkel érdekesített fülsz. ára egész évre 2 frt, félévre 1 frt.

Előfizetéseket legelőszobább postai utalvány által eszközölhetők, a melyre bérmentésül csak egy árú 5 krós bélyeg kivetetetik.

Egész évre két forintért

KÉPES GYERMEKVIILÁG

megrendelend egy diszkóval képes anal- és játékok-gyűjteményt is kapnak. E könyv külön is megrendelhető 50 kr-ért.

Bámulatos olesó!!
Grossmann József,
 Budapest, király-utca 27.
 a magyar koronához

ajánlja gazdag raktárát — 25-30% al olcsóbban mint bárhol — és pedig:

Sima, csikos és kockás ruhaszövetek	35-40 kr.	25-30 kr.
Angol lüster minden színben	40-50 "	27-40 "
halomsz.	40-50 "	40-50 "
Sima és kockás baige	50-55 "	40-45 "
Szürke angol mohair	4-60 "	35-50 "
Csikos mosható selyem	1.3-1.60 "	90-120 "
Fekete és színes noblesse	1.80-2.50 "	1.10-1.80 "
Fekete lyoni fülle	2.80-3.50 "	1.8-2.50 "
1/4 szára, rendkívül finom.	90-1.50 "	60-1.10 "
Legjobb választék fekete tero-kendőkből, selyemrojtól,		frt 2.75-frt 10

Egyeszeremű ajánlom nagy gyári raktárakat rumburgi, eras- és fonal-vászonból, 30 és 35 rőfös azy- és azaltalmévek, chiffon, gyapju- és rips-terítőket, eszike-függönyöket, franciaia ereton- és perkalincet, mint színtlen minden szakba vágo cikkeket igen olcsó árakon.

Vidéki megrendelések azonnal pontosan teljesíttetnek, és minták kívánatra ingyen és bérmentve megküldetnek

Dr. LENGIL FR. NYIR-BALZSAMA.

Már magában a növényi nedv, mely a nyírből, ha annak törésbe fűnk, kifolyik, ember-emlékeztet óta mint a legkifutóbb sejtő-ázer ismeretes; ha még e nedv a fűtálló utasítása szerint vegyi uton balzsammá készítették, majdnem esadta hatással működik.

Ha például azaz, az arez vagy egyéb bőr-részek este bekenetnek, már a következő reggelén alig észre vehető pikkelyek valnak el a bőrtől, s az ezáltal vakítóan fehérre és gyöngéde tételik. Ezen balzsam előmítja az arcon támadt ráncokat és himlé-belyeket, és annak ifjui arez szint ad; a bőrnek fehérséget, gyöngédséget, frisséget kölcsönöz; szeplőt, májfoltokat, anyajegyet, az orr vörösségét, bőr-átkákat és a bőr egyéb tisztátalanságait a legrövidebb idő alatt eltávolítja. Egy koros ára, használati utasítással együtt 1 frt 50 kr., postán küldve 10 krral több. 1788-80

BAKTAR: Pesten Török József gyógyszerésznél, király-utca 7. — Pozsonyban: Piszatory gyógyszerésznél, Mihálykapu.

A NEVTELENEK.
 Elbeszélések és rajzok.
 Irta
Boothy Zsolt.

Tartalom: A zsebrák — Az eszet — A jött-ment — Eszter — Pókháló.
 Ára lúve 1 frt 20 kr.

A Frankla-Társulat
 magyar irodalmi intézet kiadásában Budapest (egyetem-utca 4. szám) megjelent és minden könyvtárban kapható.

A NEVTELENEK.
 Elbeszélések és rajzok.
 Irta
Boothy Zsolt.

Tartalom: A zsebrák — Az eszet — A jött-ment — Eszter — Pókháló.
 Ára lúve 1 frt 20 kr.

Fontos házasszonyon, családok, vendéglők, kórházak, fürdő- és egyéb intézetek számára.

Szobatisztító segélye nélkül

Wischin V. szobapadló-fényepéje által. Ezen amerikai rugany-olvadékból készült fényepé meleg vízben lesz felolvasztva, meg meleg a szobapadlóra kenve, és megszáradván, kefével csupán egy durva ronggyal dörzsölés által mindig el nem ért szélesség, hónapokig tar 6 fényű ideig áll.

A fényepé hat különféle színben készítették és rendelhető meg, 1. 1/2, 2. 1/2, 3. 1/2, 4. színes, 5. színes, 6. színes, 7. színes, 8. színes, 9. színes, 10. színes.

Egy (közepes nagyságú szobának) csak 90 krajczár.

A felkötést lejegyzés könyvű, több szobákkal bíró családoknak, vendéglőknek srt. igen ajánlható új találmány, husz font súlyú gépműves kefe, darabja 7 frt 50 kr.

Elenyészhetlen bélyegző-ténta
 és fehérmémet bélyegző betűk és számok, melyek székelyével olcsón, gyorsan, örök időre bélyegzésre nagyobb számú fehérmémet.

1 darab bélyegző-betű, latin vagy görög írásban 25 kr.
 1 vadú szám, 0-1-9 kisebb 90 kr., nagyobb 1 frt 20 kr.
 Minden ra egy koronát darabja 50 kr.
 1 példányra bel: egy párnyal és esettel 85 kr., párna maga 20 kr.
 1 üveg elenyészhetlen bélyegző-ténta 1 frt.

MARGUELIDON, párisi eddig ismert legjobb porcellán, üveg, agyag, márvány, játék és egyéb törekény tárgyak új ragasztásához, mely egy meglehetősen mint a fonalak ellenáll. Kihívóvége bizonyítottán a szilveszter arnyagoktat tartalmú uterege, a saunai ler-festévkörpárat, elválhatatlan van ezen szerrel összeragasztva. **Egy üve-üveg ára 85 kr.**

KERTÉSZ ÉS EISERT Budapestben Városparty-utca 2.
 1 szobai megbízások gyorsan teljesíttetnek. Arnyagok bérmentve

Garrett R. és fiai
 Leiston, Angolhonban,
 eredeti sorvetőgépeit

javított szerkezetben, leszállított árakon, valamint tömzsongonyokat, cséplőket, malomokat, rostákat stb. ajánl 1704

fügyőnké **KOTZÓ PÁL** gépész-mérnök Budapest, váci körút 39. sz.

Feiweil Lipót
 első magyar vasutór és takaréktűzhely-gyári raktára (alapított 1846-ban)
 Budapest, sip-utca 22. sz.

saját házában, ajánlja különben minden mezel gazda figyelmébe legújabb győri kukoricza-morzsolóit, melyek 1 egysz 8-10 méretű igen könnyen mozoghatnak, s minenképp 6 frt. Továbbá mindennemű horog-, kosár- és fűzede mérlegeket a lehető legolcsóbb árakon, valamint gazdaságon fűszerezett rakatár vas- és kerti butorkökhöz, mint színtlen takaréktűzhelekhöz.

Megrendelések csak előtér beki. dőre mellett lesznek utánvéttel teljesítve. Képes árjegyzékek bérmentve.

HELLF. P. 1747
 Budapest, H. ker., főutca, a keresk bank épületében,
 ajánlja nagy választékú raktárát férfi, női s gyermek kész fehérmélekben, minden szővött áru s urf dival-cikkekben legolcsóbb árakon.

Minden leendő áruval rendelés után azonnal küldöm a megrendelt árukat, minden nem kész darab készre állítok vagy hiányosra érte az ár visszatérítik. Legjobb minőségű keszűk.

Urak részére:
 Rendeléseknél kérem a gallérszűrésget.
Ingerek szőlő chiffonból (madapolán) minden formában, de most legújabbakból a 3 szoros sim mellű mely legdivatosa s esztendőbb darabja 1.40, 1.60, 2.20, 3.30, 4.60, 6. darab 8.90, 11.50, 13, 17, 20, 22.80.
 Színes perkiából legújabb miniatúrában darabja 1.50, 2.25, 2.50, 6 darab 8.50, 11.50, 14.50.
 Sál és angol oxfordból legújabb miniatúrába gallérral, darabja 2.25, 6 darab 12.80. 2 külön gallérral, díja 3.90, 4 darab 21.80.
Ingelők gallérral, darabja 60 kr., 6 darab 3.25.
Lábraválók vászonból minden formában: darabja 1.50, 1.75, 2.25, 2.50, 3, 6 darab 8.50, 10, 11.50, 12.80, 14.20, 17.
 Tölte szőcske gyapju alsó mellények, alsó nadrágok s félharisnyák.
Félharisnyák szővött kőteje fehér 2.50, 3, 3.50, fehér vagy csikos 4, 4.50, 5, 5.50, egész 10 frt.
Gallér s kézelők legújabbakból, legújabb divatu mintában, 1 kőteje gallér szép doborban 2.50, kőteje 4, 4.40, 5.25.
Zsebkendőik, egész fehér vagy színes szálal, kőteje 2.40, 3.50, 4.30, 5, 5.50, 6 egész 15 frt, fehér selyem darabja 90 kr.
 Legújabb nyakkötők selyemű, keskeny 14 krtől 1 frt, széles 20 krtől 3 frt, kész nyakkötők minden formában 40 krtől 3 frt, nyakkötők 12 krtől.
Angol pátidék darabja 7.50, 8, 10, 12 frt, plaid, sző 60 kr.
Kanachuk-köpenyeg darabja 8, 9 frt.
Kesztyűk alutó placé pára 1.15, szarvabőr 1.20, 1.30, utó pára 0.75, 0.85, 0.95, 1.05, 1.15, 1.25, 1.35, 1.45, 1.55, 1.65, 1.75, 1.85, 1.95, 2.05, 2.15, 2.25, 2.35, 2.45, 2.55, 2.65, 2.75, 2.85, 2.95, 3.05, 3.15, 3.25, 3.35, 3.45, 3.55, 3.65, 3.75, 3.85, 3.95, 4.05, 4.15, 4.25, 4.35, 4.45, 4.55, 4.65, 4.75, 4.85, 4.95, 5.05, 5.15, 5.25, 5.35, 5.45, 5.55, 5.65, 5.75, 5.85, 5.95, 6.05, 6.15, 6.25, 6.35, 6.45, 6.55, 6.65, 6.75, 6.85, 6.95, 7.05, 7.15, 7.25, 7.35, 7.45, 7.55, 7.65, 7.75, 7.85, 7.95, 8.05, 8.15, 8.25, 8.35, 8.45, 8.55, 8.65, 8.75, 8.85, 8.95, 9.05, 9.15, 9.25, 9.35, 9.45, 9.55, 9.65, 9.75, 9.85, 9.95, 10.05, 10.15, 10.25, 10.35, 10.45, 10.55, 10.65, 10.75, 10.85, 10.95, 11.05, 11.15, 11.25, 11.35, 11.45, 11.55, 11.65, 11.75, 11.85, 11.95, 12.05, 12.15, 12.25, 12.35, 12.45, 12.55, 12.65, 12.75, 12.85, 12.95, 13.05, 13.15, 13.25, 13.35, 13.45, 13.55, 13.65, 13.75, 13.85, 13.95, 14.05, 14.15, 14.25, 14.35, 14.45, 14.55, 14.65, 14.75, 14.85, 14.95, 15.05, 15.15, 15.25, 15.35, 15.45, 15.55, 15.65, 15.75, 15.85, 15.95, 16.05, 16.15, 16.25, 16.35, 16.45, 16.55, 16.65, 16.75, 16.85, 16.95, 17.05, 17.15, 17.25, 17.35, 17.45, 17.55, 17.65, 17.75, 17.85, 17.95, 18.05, 18.15, 18.25, 18.35, 18.45, 18.55, 18.65, 18.75, 18.85, 18.95, 19.05, 19.15, 19.25, 19.35, 19.45, 19.55, 19.65, 19.75, 19.85, 19.95, 20.05, 20.15, 20.25, 20.35, 20.45, 20.55, 20.65, 20.75, 20.85, 20.95, 21.05, 21.15, 21.25, 21.35, 21.45, 21.55, 21.65, 21.75, 21.85, 21.95, 22.05, 22.15, 22.25, 22.35, 22.45, 22.55, 22.65, 22.75, 22.85, 22.95, 23.05, 23.15, 23.25, 23.35, 23.45, 23.55, 23.65, 23.75, 23.85, 23.95, 24.05, 24.15, 24.25, 24.35, 24.45, 24.55, 24.65, 24.75, 24.85, 24.95, 25.05, 25.15, 25.25, 25.35, 25.45, 25.55, 25.65, 25.75, 25.85, 25.95, 26.05, 26.15, 26.25, 26.35, 26.45, 26.55, 26.65, 26.75, 26.85, 26.95, 27.05, 27.15, 27.25, 27.35, 27.45, 27.55, 27.65, 27.75, 27.85, 27.95, 28.05, 28.15, 28.25, 28.35, 28.45, 28.55, 28.65, 28.75, 28.85, 28.95, 29.05, 29.15, 29.25, 29.35, 29.45, 29.55, 29.65, 29.75, 29.85, 29.95, 30.05, 30.15, 30.25, 30.35, 30.45, 30.55, 30.65, 30.75, 30.85, 30.95, 31.05, 31.15, 31.25, 31.35, 31.45, 31.55, 31.65, 31.75, 31.85, 31.95, 32.05, 32.15, 32.25, 32.35, 32.45, 32.55, 32.65, 32.75, 32.85, 32.95, 33.05, 33.15, 33.25, 33.35, 33.45, 33.55, 33.65, 33.75, 33.85, 33.95, 34.05, 34.15, 34.25, 34.35, 34.45, 34.55, 34.65, 34.75, 34.85, 34.95, 35.05, 35.15, 35.25, 35.35, 35.45, 35.55, 35.65, 35.75, 35.85, 35.95, 36.05, 36.15, 36.25, 36.35, 36.45, 36.55, 36.65, 36.75, 36.85, 36.95, 37.05, 37.15, 37.25, 37.35, 37.45, 37.55, 37.65, 37.75, 37.85, 37.95, 38.05, 38.15, 38.25, 38.35, 38.45, 38.55, 38.65, 38.75, 38.85, 38.95, 39.05, 39.15, 39.25, 39.35, 39.45, 39.55, 39.65, 39.75, 39.85, 39.95, 40.05, 40.15, 40.25, 40.35, 40.45, 40.55, 40.65, 40.75, 40.85, 40.95, 41.05, 41.15, 41.25, 41.35, 41.45, 41.55, 41.65, 41.75, 41.85, 41.95, 42.05, 42.15, 42.25, 42.35, 42.45, 42.55, 42.65, 42.75, 42.85, 42.95, 43.05, 43.15, 43.25, 43.35, 43.45, 43.55, 43.65, 43.75, 43.85, 43.95, 44.05, 44.15, 44.25, 44.35, 44.45, 44.55, 44.65, 44.75, 44.85, 44.95, 45.05, 45.15, 45.25, 45.35, 45.45, 45.55, 45.65, 45.75, 45.85, 45.95, 46.05, 46.15, 46.25, 46.35, 46.45, 46.55, 46.65, 46.75, 46.85, 46.95, 47.05, 47.15, 47.25, 47.35, 47.45, 47.55, 47.65, 47.75, 47.85, 47.95, 48.05, 48.15, 48.25, 48.35, 48.45, 48.55, 48.65, 48.75, 48.85, 48.95, 49.05, 49.15, 49.25, 49.35, 49.45, 49.55, 49.65, 49.75, 49.85, 49.95, 50.05, 50.15, 50.25, 50.35, 50.45, 50.55, 50.65, 50.75, 50.85, 50.95, 51.05, 51.15, 51.25, 51.35, 51.45, 51.55, 51.65, 51.75, 51.85, 51.95, 52.05, 52.15, 52.25, 52.35, 52.45, 52.55, 52.65, 52.75, 52.85, 52.95, 53.05, 53.15, 53.25, 53.35, 53.45, 53.55, 53.65, 53.75, 53.85, 53.95, 54.05, 54.15, 54.25, 54.35, 54.45, 54.55, 54.65, 54.75, 54.85, 54.95, 55.05, 55.15, 55.25, 55.35, 55.45, 55.55, 55.65, 55.75, 55.85, 55.95, 56.05, 56.15, 56.25, 56.35, 56.45, 56.55, 56.65, 56.75, 56.85, 56.95, 57.05, 57.15, 57.25, 57.35, 57.45, 57.55, 57.65, 57.75, 57.85, 57.95, 58.05, 58.15, 58.25, 58.35, 58.45, 58.55, 58.65, 58.75, 58.85, 58.95, 59.05, 59.15, 59.25, 59.35, 59.45, 59.55, 59.65, 59.75, 59.85, 59.95, 60.05, 60.15, 60.25, 60.35, 60.45, 60.55, 60.65, 60.75, 60.85, 60.95, 61.05, 61.15, 61.25, 61.35, 61.45, 61.55, 61.65, 61.75, 61.85, 61.95, 62.05, 62.15, 62.25, 62.35, 62.45, 62.55, 62.65, 62.75, 62.85, 62.95, 63.05, 63.15, 63.25, 63.35, 63.45, 63.55, 63.65, 63.75, 63.85, 63.95, 64.05, 64.15, 64.25, 64.35, 64.45, 64.55, 64.65, 64.75, 64.85, 64.95, 65.05, 65.15, 65.25, 65.35, 65.45, 65.55, 65.65, 65.75, 65.85, 65.95, 66.05, 66.15, 66.25, 66.35, 66.45, 66.55, 66.65, 66.75, 66.85, 66.95, 67.05, 67.15, 67.25, 67.35, 67.45, 67.55, 67.65, 67.75, 67.85, 67.95, 68.05, 68.15, 68.25, 68.35, 68.45, 68.55, 68.65, 68.75, 68.85, 68.95, 69.05, 69.15, 69.25, 69.35, 69.45, 69.55, 69.65, 69.75, 69.85, 69.95, 70.05, 70.15, 70.25, 70.35, 70.45, 70.55, 70.65, 70.75, 70.85, 70.95, 71.05, 71.15, 71.25, 71.35, 71.45, 71.55, 71.65, 71.75, 71.85, 71.95, 72.05, 72.15, 72.25, 72.35, 72.45, 72.55, 72.65, 72.75, 72.85, 72.95, 73.05, 73.15, 73.25, 73.35, 73.45, 73.55, 73.65, 73.75, 73.85, 73.95, 74.05, 74.15, 74.25, 74.35, 74.45, 74.55, 74.65, 74.75, 74.85, 74.95, 75.05, 75.15, 75.25, 75.35, 75.45, 75.55, 75.65, 75.75, 75.85, 75.95, 76.05, 76.15, 76.25, 76.35, 76.45, 76.55, 76.65, 76.75, 76.85, 76.95, 77.05, 77.15, 77.25, 77.35, 77.45, 77.55, 77.65, 77.75, 77.85, 77.95, 78.05, 78.15, 78.25, 78.35, 78.45, 78.55, 78.65, 78.75, 78.85, 78.95, 79.05, 79.15, 79.25, 79.35, 79.45, 79.55, 79.65, 79.75, 79.85, 79.95, 80.05, 80.15, 80.25, 80.35, 80.45, 80.55, 80.65, 80.75, 80.85, 80.95, 81.05, 81.15, 81.25, 81.35, 81.45, 81.55, 81.65, 81.75, 81.85, 81.95, 82.05, 82.15, 82.25, 82.35, 82.45, 82.55, 82.65, 82.75, 82.85, 82.95, 83.05, 83.15, 83.25, 83.35, 83.45, 83.55, 83.65, 83.75, 83.85, 83.95, 84.05, 84.15, 84.25, 84.35, 84.45, 84.55, 84.65, 84.75, 84.85, 84.95, 85.05, 85.15, 85.25, 85.35, 85.45, 85.55, 85.65, 85.75, 85.85, 85.95, 86.05, 86.15, 86.25, 86.35, 86.45, 86.55, 86.65, 86.75, 86.85, 86.95, 87.05, 87.15, 87.25, 87.35, 87.45, 87.55, 87.65, 87.75, 87.85, 87.95, 88.05, 88.15, 88.25, 88.35, 88.45, 88.55, 88.65, 88.75, 88.85, 88.95, 89.05, 89.15, 89.25, 89.35, 89.45, 89.55, 89.65, 89.75, 89.85, 89.95, 90.05, 90.15, 90.25, 90.35, 90.45, 90.55, 90.65, 90.75, 90.85, 90.95, 91.05, 91.15, 91.25, 91.35, 91.45, 91.55, 91.65, 91.75, 91.85, 91.95, 92.05, 92.15, 92.25, 92.35, 92.45, 92.55, 92.65, 92.75, 92.85, 92.95, 93.05, 93.15, 93.25, 93.35, 93.45, 93.55, 93.65, 93.75, 93.85, 93.95, 94.05, 94.15, 94.25, 94.35, 94.45, 94.55, 94.65, 94.75, 94.85, 94.95, 95.05, 95.15, 95.25, 95.35, 95.45, 95.55, 95.65, 95.75, 95.85, 95.95, 96.05, 96.15, 96.25, 96.35, 96.45, 96.55, 96.65, 96.75, 96.85, 96.95, 97.05, 97.15, 97.25, 97.35, 97.45, 97.55, 97.65, 97.75, 97.85, 97.95, 98.05, 98.15, 98.25, 98.35, 98.45, 98.55, 98.65, 98.75, 98.85, 98.95, 99.05, 99.15, 99.25, 99.35, 99.45, 99.55, 99.65, 99.75, 99.85, 99.95, 100.05, 100.15, 100.25, 100.35, 100.45, 100.55, 100.65, 100.75, 100.85, 100.95, 101.05, 101.15, 101.25, 101.35, 101.45, 101.55, 101.65, 101.75, 101.85, 101.95, 102.05, 102.15, 102.25, 102.35, 102.45, 102.55, 102.65, 102.75, 102.85, 102.95, 103.05, 103.15, 103.25, 103.35, 103.45, 103.55, 103.65, 103.75, 103.85, 103.95, 104.05, 104.15, 104.25, 104.35, 104.45, 104.55, 104.65, 104.75, 104.85, 104.95, 105.05, 105.15, 105.25, 105.35, 105.45, 105.55, 105.65, 105.75, 105.85, 105.95, 106.05, 106.15, 106.25, 106.35, 106.45, 106.55, 106.65, 106.75, 106.85, 106.95, 107.05, 107.15, 107.25, 107.35, 107.45, 107.55, 107.65, 107.75, 107.85, 107.95, 108.05, 108.15, 108.25, 108.35, 108.45, 108.55, 108.65, 108.75, 108.85, 108.95, 109.05, 109.15, 109.25, 109.35, 109.45, 109.55, 109.65, 109.75, 109.85, 109.95, 110.05, 110.15, 110.25, 110.35, 110.45, 110.55, 110.65, 110.75, 110.85, 110.95, 111.05, 111.15, 111.25, 111.35, 111.45, 111.55, 111.65, 111.75, 111.85, 111.95, 112.05, 112.15, 112.25, 112.35, 112.45, 112.55, 112.65, 112.75, 112.85, 112.95, 113.05, 113.15, 113.25, 113.35, 113.45, 113.55, 113.65, 113.75, 113.85, 113.95, 114.05, 114.15, 114.25, 114.35, 114.45, 114.55, 114.65, 114.75, 114.85, 114.95, 115.05, 115.15, 115.25, 115.35, 115.45, 115.55, 115.65, 115.75, 115.85, 115.95, 116.05, 116.15, 116.25, 116.35, 116.45, 116.55, 116.65, 116.75, 116.85, 116.95, 117.05, 117.15, 117.25, 117.35, 117.45, 117.55, 117.65, 117.75, 117.85, 117.95, 118.05, 118.15, 118.25, 118.35, 118.45, 118.55, 118.65, 118.75, 11